YARIM AY

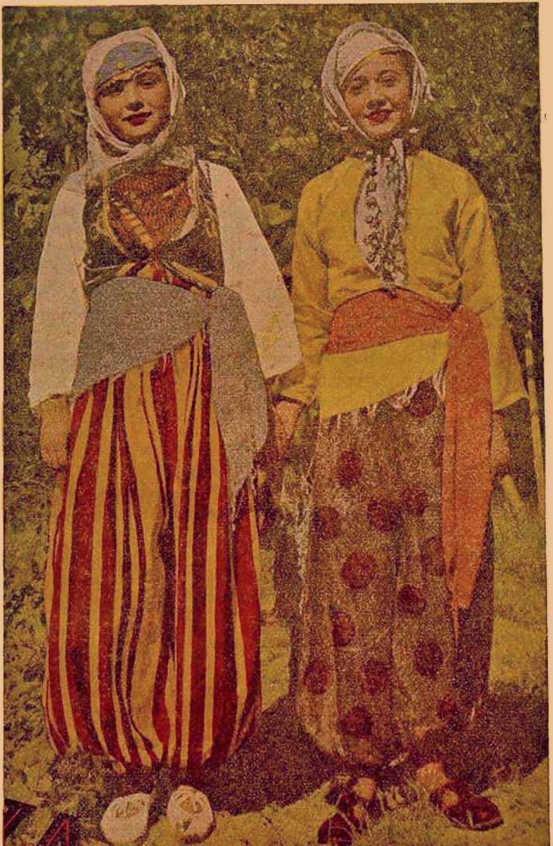

Hatay

20

İlk Teşrin

940

GÜNÜ

İlk defa

Türk Nüfusu

Sayımına

Giriyor.

BU SAYIDA:

Akasya Palas	:	Mahmut Yesari
Mukaddes Alev	:	Mükerrem K. Su
Susayan Toprak	:	Ragıp Şevki
Yara (Roman)	:	Kerime Nadir

15 Krş.

No. 122

"YARIM AY,,ın Köşesi:

TÜRK HAVA KURUMU'NUN

Havacılık Haftası Münasebetile Beyannamesi

Aziz Vatandaşlar!

Dünyanın en bulanık, en istikrarsız günlerinde, harp dışında dertsiz ve şikâyetsiz bir 30 Ağustos idrak ettik. Harp dışındayız, fakat damarlarımızda 30 Ağustos gününün imanı yanıyor. Yurdumuzun havası 30 Ağustos gününün sarsılmazlığı ve güvenile doludur. Ufuklar karardıkça enerjimiz çelikleşiyor. Ürkeklik, kararsızlık ve şaşkınlık Türk vatanın sınırlarında, kayalarda parçalanan dalgalar gibi eriyivermektedir. Dişini tırnağına takarak, binbir acı ile, binbir mihnetle boğuştuktan sonra, bu toprakların bütünlüğünü temine muvaffak olan Türk milleti, yavrusunu koruyan bir kartal gibi, her karış vatan parçası üzerine bütün titizliğile titremektedir.

Hudut boyunda süngüsü parlıyan tunç yüzlü yiğit, 30 Ağustosun aynı Mehmetçiğidir. Ona itimadımız, bugün, kuvvetini birkaç misli artırmıştır. Karada olduğu kadar, denizlerde ve göklerde aynı Mehmetçiğin gölgesine, huzur içinde, sığınabiliriz. Bilhassa göklerimizin kahramanlarına beslediğimiz güveni tekrarlamak için en uygun gün, bugündür. Temeli Türk Hava Kurumu'nun kamplarını dolduran idealist gençlik yığınlarına dayanan Türk Havacılığının hergün bir ileri adım daha attığını görüyor, hissediyoruz.

Muhterem vatandaşlar!

Harp eden milletler bütün hamle, kuvvet ve iman varlıklarını göklere taşıyorlar. Döğüşenler artık karada birbirine saldıran insanlar değil, göklerde boğuşan kanat sürüleridir. Bir çarpışmada, birkaç dakika içinde yok oluveren tayyare ve pilot sayısı, hakikî bir havacılığın nasıl arkası kesilmez bir insan ve makine kaynağına dayanması lâzımgeldiğini bize bütün çıplaklığile gösteriyor.

Bu manzara karşısında bize düşen vazife, isabetle seçmiş olduğumuz yolda yürümek; Türk gençliğini, mümkün olduğu kadar kısa bir zaman içinde, kanatlandırmaktır. Türk Hava Kurumu'nun âzası arasında bulunursanız, Havacılık Haftası içinde kurumdan yardımlarınızı esirgemezseniz, büyük davaya siz de, gücünüz yettiği kadar yardım etmiş olursunuz.

Türk Hava Kurumu, sizi hizmetlerin en mukaddesine çağırıyor.

Türk Hava Kurumu Reisi
Erzurum Mebusu
Şükrü Koçak

— Hava hakimiyeti en kuvvetli muvaffakiyet unsuru olmuştur. Havada da üstün olmak için elden geleni yapmak mecburiyetimizi unutmıyalım. Bu mecburiyet bizi havacılıkla daha yakından alâkadar olmağa ve Hava Kurumuna âza yazılmağa zorlamalıdır.

●

— Havacılık sahasında daha pek çok şeyler başarmak zorundayız. Bu başarılar paraya dayanıyor; ve bu paranın bir kısmını Hava Kurumuna âza yazılarak Milletçe temin etmek lâzım geliyor. Bu vazifemizi ihmâl etmiyelim.

●

— Onbinlerce uçucu insan yetiştirmek ihtiyacı önündeyiz. Bu ihtiyacı karşılamaya çalışan Hava kurumuna yardım mecburiyetimiz işte bundan doğuyor. Hava Kurumuna âza yazılan her vatandaş bu gayeye hizmet etmiş olmakla övünebilir.

●

— Bu güne kadar binleri aşan sayılarda uçucu insan hazırlayan Hava Kurumundan şimdi kısa zamanda onbinlerce yetiştirmesini istiyoruz. Fakat halkın yardımına dayanan bu müessesemizin bu işde başarabilmesi için eksiksiz bütün vatandaşların muntazaman yardım etmesi lâzımdır. Bu yardımı, Kurum'a âza yazılarak yapabilirsiniz.

●

— Hadiseler havalarına hakim olamıyan Milletler için muvaffakiyet ümidi kalmadığını isbat etti. Bu hakimiyet her tayyarenin arkasında on ekip uçucu insan bulundurarak kolayca temin edebilir. Ve çok pilota malik olmak havacılığı güvenilir bir kıymete ulaştırmak demektir. Hava Kurumuna âza yazılarak yardımlarınızı muntazam yaparsanız, güvenilen bir havacılık, mutlâka hakikat olacaktır.

●

— Havada kuvvetli olmak cepheler gibi gerileri de emniyet altında tutmak demektir. Gerilerin emniyeti, çoluk çocuğunuzun, ana ve babanızın ve yuvanızın emniyeti manasına gelir. Bu sizin ve sizden olan varlıkların korunması için katlanamıyacağımız hiç bir fedakârlık yoktur. Fakat bunun için sizden istenen fedakârlık derecesine çıkmıyor. Ayda en az 10 kuruş vermeği taahhüt ederek Hava Kurumuna âza yazılırsanız bu emniyeti elde edeceksiniz.

●

— Havacılık davamızda üzerinize düşen bir vazife vardır. Bu vazifeyi yerine getirmek için yarını beklemeyiniz. Yarına bırakılan bir iş insana huzur vermez. Fakat Hava Kurumuna âza yazılarak Havacılığımıza yardım etmek vazifesini yarına bırakırsanız, vicdanınız hiç bir zaman huzur ve rahat duymıyacaktır.

— Hava Kurumu bu güne kadar temin ettiği başarılarla, beynelmilel ölçüde örnek bir Millî Müessesemiz oldu. Fakat yaşadığımız devir ondan daha büyük işler beklemektedir. Ona bu imkânı vermek için bütün vatandaşların el birliği yapmaları, birbirine bu vazifelerini hatırlatarak Hava Kurumuna âza yazılmaları lâzımdır. Hava Kurumuna âza olmak bu büyük memleket davasına hizmet etmek ve bu hizmetle övünmek fırsatını kazandıracaktır. Hava Kurumunun âzası olmak millî mücadelelerde şuur sahibi oluşun delilidir.

●

— Bütün vatandaşların Hava Kurumuna âza yazıldıkları gün bu memlekette ne hava tehlikesi, ne hava hakimiyeti şüphesi kalacaktır.

●

— Hava Kurumuna âza yazılmak milletce yerine getireceğimiz bir vazifedir. Az veya çok taahhütte bulunmayı düşünmeksizin, bütün vatandaşların Hava Kurumuna âza yazıldığını gördüğümüz gün, bu memleketin emniyet ve selâmeti teminat altına alınmış olacaktır. Bu neticeye varmak için birbirimize yol göstererek herkesin Hava Kurumuna âza yazılmasını temine çalışalım. Kurtuluş bundadır.

●

— Kuvvetli Türkiye, artık havada kuvvetli Türkiye mânasına geliyor. İşte bu kuvvetli Türkiyeyi hakikat yapmak sizin elinizdedir. Her tayyarenin arkasında en az on pilot bulundurmağa çalışan Hava Kurumuna âza yazılarak yardım ederseniz bu neticeyi kısa bir zamanda varacağız.

●

— Kuvvet ve azamette eşsiz bir Türkiyeyi hakikat yapmak için bütün kudrette bir hava ordusu meydana getirmek icap ediyor. Hava Kurumu da işte bu gayeye emek veriyor. Hava Kurumuna âza yazılmakla bu gayeye bir an evvel kavuşmak imkânını elde edeceğiz.

●

— İnönünde, Etimesutta uçmıya çalışan gençleri görürseniz Hava Kurumunun ne yaptığını kolayca anlıyacaksınız. Hava kurumu yetiştirdiği bu binlerce gençle Hava hâkimiyetini, istikbâl ve istiklâlimizi emniyet altına almağa çalışmaktadır. Sizin malınız olan bu Kuruma yardım etmekle işte bu emniyetin biran evvel ele geçmesine hizmet edeceksiniz. Bu yurt vazifesini vicdan huzurile yerine getirmek için Hava Kurumuna âza yazılınız.

●

— Türkiyenin emniyet ve istikbali havalarda kuvvetli olmasına bağlıdır. Bunu daima gözlerimizin önünde tutalım ve havalarda kuvvetli olmak gayesine, biri kısa yoldan ulaştırmağa çalışan Hava Kurumuna âza yazılarak yardım etmek vazifemizi unutmıyalım.

●

— Vaktinde yapılmamış bir hazırlık, ihtiyaç gününde elde bulunmaz. Havacılığı ihtiyaç günü olan harp sırasında meydana getirmeği düşünmekse safdillikten fazla bir delilliktir. İşte Hava Kurumu bu vakti kazanmak, ihtiyaç gününe hazırlıklı çıkmak azmile çalışıyor. Eğer bütün vatandaşlar, kuruma âza yazılarak ona yardımlarını temin ederse, yarınların iyilik ve emniyet getireceğine inanabilirız.

Nüfus Sayımında Köylü

600 yıl devlete ve şehirliye küskün kalan Türk köylüsü, ancak bir inkilâp devletinin elinden ve gönlünden en büyük mükâfatı gördü. «Milletin efendisi» olmak ona gurur verdi ve kaçmaktan, saklanmaktan, yayla yayla dolaşıp göçebe gezmekten vazgeçti.

1935 sayımında görüldü ki, büyük dağlar, yaylalar, vadiler ve bozkırlarla dolu olan Türkiyede, nüfus çok geniş bir mahiyette mütemadiyen yer değiştirmiştir. Asırların kafalara yüklenen geri zihniyetinden henüz kurtulamıyan köylü ve bilhassa göçebe köylü, daima bir yerden bir başka yere göç ettiği için, devlet kütüklerinden uzak kalmış, devletle arasındaki irtibatı temin etmeğe lüzum görmemiş, hulâsa tabiat kanunları dışına çıkmamıştı.

Fakat Türk inkilâbı şekil ile beraber ruhlarda da büyük tesirler yaptı. Yaylalardan yaylalara göç ederek ömrünü geçiren köylü, devletle temastan hasıl olan faydaları çok çabuk idrak etti. Çadırlarından kerpiç veya ahşap evlere dönmeği daha faydalı buldu, vücudunu kırlara ve dağlara değil de, insanlara göstermekten haz duydu, oğlunun devlet kütüğüne geçmesi ona gurur verdi.

Köylünün ruhundaki bu değişmeyi nasıl tefsir edebiliriz? Çok basit.. Altı yüz yıllık bir imparatorluk devrinde köylü, en aşağı bir sınıftı, zadegân, erkân, hattâ şehirli köylüyü kendisinden çok aşağı gördü, onunla alâkadar olmayı bir zillet saydı, bu yüzden bu, biribirinden çok ayrı sınıfta hasıl olan anlaşmamazlık köylünün küskünlüğü ile inkilâbın başına kadar sürüp gitti. Ancak İstiklâl harbidir ki, köylüdeki büyük gururla, bütün azemet ve heybetile ortaya döktü.

Köylü, kendisinin de bir varlık olduğunu göstermek fırsatını, en büyük işte, vatan kurtarmak vazifesinde buldu, sırtında mermi taşıyan köy kadını bile erkeğine yardım etti. Ateş ve kan hatlarında göğsünü gererek döğüşen köylü, mükâfatını çok çabuk gördü.

Devlet yapan ve yeni esaslarla yeni bir nizam kuran Atatürk onu en yüksek bir mevkie çıkardı, "Milletin efendisi" yaptı ve elinden alınmış bütün haklarını, fazlasile geri verdi.

1935 sayımında köy köy, dağ dağ dolaşan sayım memurlarından dinlemişseniz, her köyde görülen tek şey şu oldu: Gurur.. Köylü gururu... Devletin köylü ile alâkadar olmasından, onun varını, yoğunu, canlısını, cansızını sormasından hasıl olan bir gurur...

Bir köylünün şu sözleri, bu gururun ne canlı bir ifadesi sayılabilir:

— Bize kadar neden geldiniz, biz size gelirdik. Ama, gel gör ki, devlet bize bizden fazla saygı gösteriyor. Bu günler cennet günleri hemşerim!..."

Geçen nufus sayımı, Türk köylüsü için bir bayram olmuştu. Hayatında ilk defa böyle, evi içinde bekler kalmak mecburiyeti, ona garip geldi. Fakat kendisi gibi bir rençberin veya bir çobanın devlet kâğıtları içinde yer alması ona, eşine rastgelmediği bir haz verdi.

Yeni evlenmiş bir bağ budakçısına çocuğu olup olmadığını sordukları zaman utana sıkıla şu cevabı verdiğini hatırlıyoruz:

— Yok, yok emme... bir ay sonra olacak.. İsterseniz onu da yazın... Millet bir fazla olursa bereketi artar!..

Bir ayağı çukurda, hasta bir köylü kadından ümit kesildiği gün nufus sayımı yapılıyordu. Yatağından doğruldu ve kapıdaki memurlara şöyle seslendi:

— Beni de yazın, dünyada adım kalırsa, gözüm arkada gitmem!..

Birinci sayımda, bütün zihniyetleri fetheden devlet, yeni sayımda küskünlüğünde inatçılık gösteren köylüye ve aşirete tesadüf edecek midir, bilmiyoruz. Fakat muhakkak olan bir şey varsa, o da, yeni sayımın çok daha geniş bir nüfus kitlesini tesbit etmeğe muvaffak olacağıdır.

* * *

Önümüzdeki İlkteşrin ayının 20 nci pazar günü yurdun her tarafında ve bir günde yapılacak Genel Nüfus sayımı için Cumhuriyet Halk Partisi, Halkevleri ve Halkodaları teşkilâtının yapacakları yardım işleri hakkında C. H. P. Genel sekreterliğince şu talimat verilmiştir:

Bir milletin sayısının, bir kişi eksik olmamak şartiyle, tam olarak belli olmasındaki zaruret, ehemmiyet ve kıymet arkadaşlarca malûmdur.

Genel nufus sayımının ne suretle düzenleneceği ve yapılacağı hakkında İstatistik Umum Müdürlüğünden Valilere, Kaymakamlara, Nahiye Müdürlerine icabeden talimat ve emirler verildiği gibi, bütün gazeteler, Ajans, Radyo, Duvar ve salon afişleri mekteplerde talebeye sayım hakkında izahat verdirmek gibi vasıtalarla, geniş ölçüde propağanda tertibatı da alınmıştır.

Sahası çok geniş olan bu ulusal işin en yüksek muvaffakıyetle başarılması için, şahsan her vatandaşın kendisini vazifeli sayması ve ulusal kurumların bu işe yardımı lâzımgeldiği gibi, bilhassa Partili arkadaşlarımıza da mühim ödevler düşmektedir.

Teşkilâtımızın bu işe yardım olarak yapabilecekleri işleri genel olarak aşağıya yazıyoruz.

a) Parti üyelerinin bulundukları mıntakalarda gönüllü olarak sayım memurluğu kabul etmeleri ve bu suretle vazife deruhte edecek arkadaşların mıntaka mıntaka listelerinin o mahallin İdare âmirlerine vaktiyle verilmesi.

b) Partililerin, her yere bol miktarda gönderilmiş olan sayım talimatnamelerini iyice okuyarak, halkı sayımın amacı ve faydaları hakkında aydınlatmaları.

c) Sayım işinde ödev alacaklara Vali, kaymakam ve Nahiye müdürleri tarafından verilecek konferanslar için Parti Halkevi ve Halkodası binalarının açık bulundurulması.

d) Parti, Halkevi ve Halkodası toplantılarında vatandaşları bu hususta uyandırıcı ve alâkalandırıcı devamlı irşatlar yapılması ve konferanslar verilmesi.

AKASYA

●

Yazan:

«Akasya Palas» fliminden bir sahne: Sait Hazmi tabanca ile tehdit ediyor.

— Tiyatro yazıyorsun da, neye flim yapmıyorsun?

Bana, vakit vakit sorulan bu suale, şu cevabı veriyorum:

— Tiyatro ile sinema, ayrı ayrı şeylerdir. Bunu, ben, bir «hikmet», bir «hakikat», «allâmelik», «ukalâlık» olarak söylemiyorum. Sinemanın, «cahili» idim. Şimdi «âlimi» mi oldum? Hayır! Yine «cahili» yim. Ben, tiyatro yazdığım halde, tiyatro "seyr„ etmem. Sinemadan, -utanarak söylüyorum!- hiç hazetmem.

Bir çoklarının nafakalarından keserek gittikleri tiyatrolara, sinemalara, para, pul vermem. - Böyle iken, ne tiyatroya, ne de sinemaya giderim. Zevksiz insanım vesselâm.

— Peki, ne diye seyrinden hoşlanmadığın işlerle uğraşıyorsun?

Diyeceksiniz!

Terzi, kendi söküğünü dikemez; aşçının iştihası kapanıktır.

Para kokusu alan tufeyliler, her yana tırnak atarlar. Romancılıkta, hikâyecilikte -piyasa düştüğü için- bu tufeylilerin bir çoğu, sırra kadem bastılar. Ayak direyenler varsa da, devede kulak!

Flim senaryosunda, koku almışlar, sinsi bir hücum başlamış!

Gözüm yok, karınca yuvasını karıştırmak niyetinde değilim.

Fakat, Muhsin, «uyur yılan» ın kuyruğuna bastı; benden "flim senaryosu„ istedi.

Bundan on altı, on yedi yıl evvel, "1 + 1 = „ adı ile sahneye çıkarılmış ve yüzlerce dafa oynanmış bir adapte eserimi filme çevirmeği düşünmüş! "1+1=„ Fransız muharrirlerinden "Vodvil deha„ sı diyebileceğim, "Georges Feydeau„ nun "La Puce'a l'oreille„ isimli komedisinden kısmen adaptedir.

"Kısmen„ diyorum; çünki, "1 + 1 = 1„ in, yarısı, onun, yarısı da benimdir. Bu, bir zor işti. Aradan yıllar geçti, "tefahür„! kasdile söylemiyorum. Kunduracının, marangozun, "zenaatinden öğünmesi, mazur görülür, "tefahür„ sayılmaz.

« 1 = 1 + 1 », kuvvetli ve tutmuş vodvillerden olmakla beraber, « mizansen » nindeki güçlüğü yüzünden tulûatçıların, küçük tiyatroların eline düşmedi, tabir caizse, « bakir » kaldı.

Eserin mevzuu şu: Bir sigorta şirketi direktörü var. Evine bağlı. Yalnız, ara sıra, kafasından hovardalık havaları - hayal halinde - esiyor - genç karısı, kocasından, - sanki onun hayâl halinde kafasından geçen hovardalık havalarını sezmiş gibi - kıskanıyor. Bir gün, kocasını, denemek istiyor. Bir mektupla, onu, bir randevuya çağırıyor. Fakat, bu mektubu, kendi yazısının tanınmaması için, bir arkadaşına yazdırıyor. Bu mektup arkadaşının kocasının eline geçiyor ve kendi karısının yazısını tanıyor.

« Randevu », « Akasya Palas » dadır. Ve orada curcuna başlıyor.

« Akasya Palas » da, Cafer isminde bir garson vardır. Bu garson, sigorta şirketi direktörü « Kâmil » in « benzeri » dir. İkisi «ikiz» olmamakla beraber, bir hilkat garibesi veya tesadüfi olarak, biribirinin «yarım elmanın yarısı» dır.

"Akasya Palas„ ta toplananlar, bu "benzerlik„ karşısında şaşırıyor, afallıyorlar. Bunlar, öyle şaşırtıcı sahneler ki, anlatmanın imkânı yoktur. Ancak, görmekle anlaşılabilir. Zaten, vodvillerin mevzularını bir roman, bir hikâye mevzuu gibi anlatmak kabil değildir.

« 1 + 1 = 1 » de Behzat Haki, harikulâde muvaffak olmuştu. "Akasya Palas„da, onun rolünü Hazım alıyor.

Hazımın "1 + 1 = 1„ deki rolünü, "Akasya Palas» da "Sait„ temsil ediyor, bu, rol değişiklikleri, piyesi, eskiden görmüş olanları da meraklandıracak mahiyettedir.

Ben, senaryoda, ne kadar muvaffak oldum, bunu bilmiyorum. Rejisör Ertuğrul Muhsinin süslediği sahnelerle ve artistlerin

«Akasya Palas» dan bir başka sahne

PALAS

●

Mahmut YESARİ

●

denenmiş san'atlarile bu " film işinde „de yüzümü ak çıkaracaklarına eminim.

« Yemek elden, su gölden ». ben de öğüde durayım.

●

Bu kış. "Akasya Palas„ ı seyrederken, göreceğiniz bütün kusurları bana yükleyin. Çünkü, daha, ilk adımımdır. Emekliyor sayılırım!

Bu yaşta mı? diyeceksiniz? Hakkınız var, biraz geç kaldım amma, telâfi edeceğimi umuyorum.

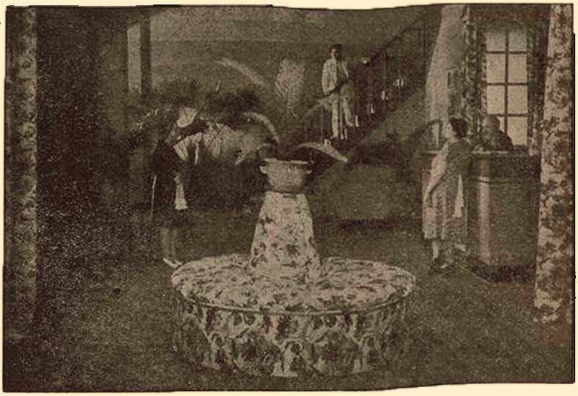

«Akasya Palas» filminde diğer bir sahne

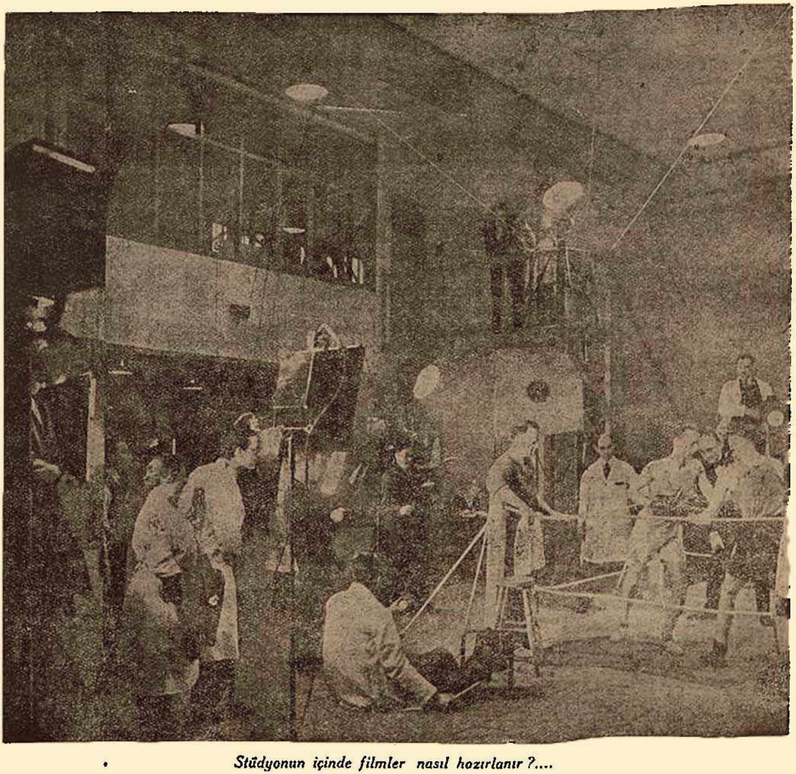

Stüdyonun içinde filmler nasıl hazırlanır?....

MUKADDES ALEV

●

Yazan: Mükerrem K. SU

●

« . . . Böyle olduğu çok daha iyi sevgili. Gerçi ihtiyati bir tedbir diye vatanî vazifemin başında bulunuyorum. Âmma belli olmaz. Herhangi bir tehlike bu yürüyüşün istikametini bir savaş yoluna da çıkarabilir. Bu halde dönmemekliğim ihtimali kuvvetlidir. O zaman bir çocuk sana her suretle engel olurdu. Hayatını yeniden tanzim edeceğin, yeniden bir başka sevgiye el uzatacağın zaman çocuğumuz seni bazı ağır düşüncelere ve ince hesaplara sevk edebilirdi. Çocuk istememekte haklı imişsin. Bir gün beni uzak ve unutulmağa mahkûm bir hatıra mevkiine intikal ettirebilmek kolaydır. Ben bir mazi hatırası mevkiinde kaldıkça senin de yeniden mes'ut olmamana imkân yoktur... »

Genç kadın kocasından aldığı mektubun bu satırlarını kim bilir kaçıncı def'adır ki, gözleri dolarak okuyordu. Mektubu elemle etajerin üstüne bıraktı. Başını, kollarının arasına alarak yastıkların üstüne kapandı.

Kocasının: « Ne olur. Bizim de bir çocuğumuz olsun Selma! » diye yalvaran sesi kulaklarında ağlar gibi oldu.

Bu içli, duygulu sese hırçın, şuh bir kadın sesi daima şöyle cevap verirdi: « Yok rica ederim, bana bundan bahsetme. Bu sözün şakasına bile tahammülüm yok. Ben hayata çocuk kahrı çekmek için değil, yaşamak için geldim. Kahkahasız geçen bir saate, fazla uyku ile öldürülen bir geceye yanarım. Bence bu şekilde geçen zamana yaşanmış demek caiz değildir. »

Genç adam varlığına çöken derin bir elemle susar, acı acı karısının gözlerinin içine bakardı. O bazan şöyle devam ederdi: « Aşkım sana kâfi değil mi? Sevişmiyor muyuz? Genciz. Senin iyi bir mevkiin, benim harikulâde bir güzelliğim var. Maddî, manevî huzursuzluklara yabancıyız. Tabiatın en müstesna bir aşk anında yarattığına şüphe etmediğim bu ince vücudu bir çocuk için hantallaştırmanın mânası var mı?»

Selma, maziden kopup gelen bu sesleri şimdi içi sızlayarak düşünüyordu. Cevdet gitmişti. Hiç beklemediği bir dakika da birdenbire hayatından ayrılıvermişti. Gerçi her zaman başbaşa yaşamıyorlardı. Kocası mühendisti. Vaktının çoğu dağda, bayırda çadırlar içinde geçiyordu. Kendisi zevkine düşkün, lüks meraklısı, salon âlemlerine fazla bağlı bir kadın olduğu için onu bu iş seyahatlerinde hiç bir zaman takip etmemişti.

Cevdet gibi ağır başlı, müvazeneli, programlı yaşamağa alışık bir adamın, kendisi gibi boppa, hafif düşünceli, feragat nedir bilmeyen, refahlı bir ömür sürmeğe teşne bir kadına nasıl olupta bağlandığını ilk def'a düşünüyordu.

Tam mânasıyla bir iş adamı olan Cevdete çalışkan, şefkatli, sportmen bir kadın daha uygun bir eş olmaz mı idi? Öyle bir kadın ki, ne köy odasını hakir görür, ne de çadır hayatından dert yanardı.

Amma gönüller ferman dinlemiyor ki!...

Cevdet kafasına, telâkkilerine, ideâline rağmen bu küçük kadına deli gibi tutulmuştu. Onu yüreğinin en çılgın ateşi ile seviyor, bazı akşamlar... kırlara gölgeler çökerken onu özlemekten, onu düşünmekten gelen bir buhran içinde hastalar gibi kıvranıyordu.

Öyle geceleri oluyorduki, rüzgâra karşı çırpınan kanatları andıran çadır eteklerinin sesini dinleye dinleye şehirde bıraktığı güzel kadın için ıstırap çekiyordu. Seviyordu. Kıskanıyordu. Şüphenin ezilmez başını, yakıcı dilini sık sık benliğinde hissediyordu.

Buluştukları zaman karısının gözlerine yana yana bakardı. Bu bakışlarda yabancı gölgeler görmekten ürken bir ruhun ifadesi vardı. Onu göğsüne bastırır, onu kollarında hırpalayarak sıkar, okşarken aşkına, ihtirasına aynı kudretle cevap veren bu kadından şüphelendiği için eza duyardı.

Bir tek tesellisi vardı: Selmanın gençliği! Bir gün gelecek, mutlak durulacak. Hayatın zevk veren taraflarını iyice hazmettikten, neş'eye, lükse, eğlence âlemlerine kanıksadıktan sonra, yer yüzünde daha ağır başlı şeylerin de mevcut olduğunu keşfedecektir diyordu. Cevdet, herşeyi zamanın eline terketmişti. İstikbal acı veya tatlı hâdiselerle doludur diye düşünürdü.

Selma yerinden fırladı. Bu mektup onu niçin böyle altüst etmişti? Bu satırlarda ruhunu bu kadar allakbullak edecek birşey mi vardı sanki?

Yatak odasına geçti. Kocasının resmine uzun uzun baktı. Bu gülen bakışlarda bir gizli sitemin ateşini sezer gibi oldu. Buna şimdiye kadar hiç dikkat etmemişti. Ruhundaki bu değişiklik nereden geliyordu?

Selma, Cevdeti bu şekilde sevdiğini bilmiyordu. Hayatta her genç kızın bir gün gelip evlenme geçidinden geçeceğini kabul ettiği için evlenmişti. Evlenirken de hislerinden ziyade kafası hâkim rol oynamıştı.

Madem ki kendisini bir erkeğin hayatına terkedecekti. Bundan sonra yemekte, sokakta, yatakta daima bu insan ya yanında, ya karşısında bulunacaktı. Beraber gülecek, belki beraber ağlıyacaklardı. Şu halde bu adam genç, yakışıklı, duygulu, sonra da paralı olmalı idi. Cevdet bu vasıfları haizdi. Çünkü genç kız hem iyi bir aileye mensup olmaktan gelen gurur, hem de harikulâde güzelliğinin verdiği hatlar içinde sarhoştu. Mutlak fevkalâde bir izdivaç yapacağına inanıyor, taliine bile hükmedecek kudreti benliğinde buluyordu.

Cevdetle evlendikten sonra daha renkli, daha serbest, daha eğlenceli bir yaşama başladı. Artık evli kadın etiketini taşıyordu. Dilediği şekilde gezip dolaşmasına, dilediği insanlarla düşüp kalkmasına dil uzatılamazdı. Cevdet, arzularının, zevklerinin, ihtiraslarının, her türlü duygusunun temini ile mükellef, ismi ile kendisine kuvvetli bir istinat yapan sarsılmaz bir kale idi. O bu kalenin içinde mes'ut, refahlı, şen bir ömür sürüyordu.

Kocasını staj için askerî vazifesi başına çağırdıkları zaman hiç sarsılmadı. Bunu gayet tabiî buluyordu. Tanıdıkları arasında gidenler çoktu. Henüz harp falan yoktu ki telaş etsin. Bu, nihayet alınması zarurî olan bir tedbirdi. Hazırlıklı olmak fena mı? Tabii gitmeli, askerlik bilgisini tazelemeli, unuttuklarını yeniden bellemeli idi.

Kocasını uğurlarken gözlerinde bir damlâ yaş değil, küçük bir hüzün gölgesi bile yoktu. Hattâ tren kalkarken:

— Eğer bir gün iş şaka hududundan çıkarda ciddî bir renk alırsa, macera ordularına benim için de birkaç el ateş et diye şaka bile yaptı.

Cevdet bu ayrılık dakikasında, varlığından, yalnız vatan aşkının alevini duymamış olsaydı, bu tarzda ayrılıştan şüphesiz yaralanacaktı. Bu çok ciddi dakikada olsun karısından bir parça ağır başlılık, bir damlâ hüzün beklemek hakkı değil mi idi?

Selma bu sahneyi de hatırladı. O zaman yabancısı olduğu gözyaşları şimdi dizi dizi yanaklarına inmeğe başladı. Kendi kendine:

— Hayatı mevzuu bahisken bile beni düşünüyor diye konuştu. Saadetimi, yeniden kuracağım yuvayı... Onun büyüklüğüne cevap vermeli. Değiştiğimi, şimdi hiç de bıraktığı şekilde hafif bir kadın olmadığımı, onsuz hiç bir şeyle oyalanamadığımı ona isbat etmeli.

Amma nasıl, amma nasıl?

O gece gözlerine uyku girmedi. Yüreğine bir ateş düşmüştü. Ya Cevdet ölürse? Onu nasıl sevdiğini, ondan ayrıldıktan sonra ona ait duygularının ne mahiyette olduklarını anlamadan göçüp giderse...

Sabaha karşı kararını vermiş bulunuyordu. Sükûnla gözlerini kapadı.

***

Otomobil durdu. Şoför başını çevirerek:

— Bayan, işte jandarma karakolu burası, diye küçük taş binayi gösterdi. Buradan telefon edebilirsiniz.

Genç kadın yere atladı. Kapının önünde birkaç jandarma vardı. Maksadını kısaca anlattı. Ve kendisine uzatılan işidiri heyecanla kaptı:

— Allo.. kimsiniz efendim? Ben şey... yedek subay Cevdet Korur'un karısıyım.

Telefondaki ses «Ya!» diye karşılık verdi. Ve fazla hiç birşey sormağa lüzum görmeden bir buçuk saat sonra kocasının bulunduğu yerde kendisini bulacağını söyledi.

Hava sıcaktı. Şoför arabayı bir ağaç gölgesine çekmiş, kendisi de jandarmalarla konuşmağa dalmıştı. Genç kadın otomobil içinde oturamıyacağını anladı. Tekrar yere indi. Bulunduğu tepeden etrafa bakmağa başladı. Uzakta güneşe serilmiş mai ipekten bir örtü halinde uzayan deniz vardı. Top top zeytinlikler, kıvrıla kıvrıla, uzayıp giden inişli yokuşlu şose ve arkada göz alabildiğine uzayan tarlalar...

Selma bu yakıcı gökler altında, bu hudutsuz yeşillikler arasında yapayalnız kaldığını hissederek ürperiyordu.

Bölük kumandanı bir buçuk saat sonra kocasının yanında olacağını söylemişti. Ya gelmezse? Ya onu bir kerrecik olsun görmeğe muvaffak olamadan geri dönmeğe mecbur olursa... Bu korku varlığını alevler içinde bırakıyor, dişlerini sıkmasa bu vehim yüzünden çocuklar gibi ağlayacağını hissediyordu. Durmadan saatine bakıyor, ufukları gözlüyor, yakıcı bir bekleme üzüntüsü içinde kıvranıyordu.

Hayatında hiç bir gün bu hale geleceğini düşünmemişti. Cevdetin kısa ve uzun seyahatlerinin hiç birinde, onun yolunu bu şekilde gözlememiş, ona karşı hiç bir zaman bu heyecanı duymamıştı. Ya gelmezse, ya gelemezse?!.. Birden başı arkaya çekilir gibi oldu. Hızla döndü. Ufukta hafif bir toz bulutu görür gibi olmuştu. Gözlerinin bütün kuvvetile o tarafa bakmaya başladı. Ufuktaki duman her an biraz daha yaklaşıyordu. Çok geçmeden şosede tozu dumana katarak, atına son sür'ati vermiş bir süvari göründü.

Selmanın kalbi şiddetle çarpıyordu. Dizleri bükülüyor, bir külçe halinde yerlere yıkılacak gibi oluyordu. Atlı yaklaştı, yaklaştı. Vücudu tirtir titremekte olan genç kadın nereden geldiğini anlayamadığı bir kuvvetle ileri doğru atıldı.

Yanık yüzlü süvari ter içinde atından atladı. Ve açılan kolları arasında sevginin ve ıstırabın hudutsuzluğuna ermiş olduğu bir anda belli olan karısını buldu.

— Sen misin?

Küçük kadın da aynı ateş ve heyecanla aynı suali tekrarladı:

— Ah sen misin?

Jandarmalar, şoför uzaktan bu sahneye biraz rikkat ve bir hayli şaşkınlıkla bakıyorlardı. Cevdetin gözlerine inanamadığı, bir rüya içinde aldandığını sandığı belli idi. Yavaş yavaş yürüdüler. Selma, güneşin, rüzgârın, silâhın ve at dizgininin karattığı, sertleştirdiği, büsbütün mânalı bir hale soktuğu bu sevgili elleri yakaladı:

— Benim, dedi. Ben geldim. Sana birşeyi isbat etmiş olmak için... Cevdet dikkatle karısının yüzüne baktı. Boyanmamıştı. Tırnakları da cilâlı değildi. Bakışlarında seven, acı çeken, sevdiği için her türlü fedakârlığı yapmağa hazır bir ruhun ifadesi vardı.

Genç adam derin bir aşk ve minnetle sarsıldı.

Selma tekrar konuştu:

— Benim, evet dağ, tepe aşarak ben geldim. Şüphesiz beklemiyordun. Fakat bir şeyi isbat etmek lâzımdı.

Sonra bakışlarını yere indirerek:

— Benim bir gün sensiz mes'ut olabileceğimi, Allah göstermesin, seni kaybettikten sonra bir kerre daha yuva kurabileceğimi düşünmüşsün. Bu düşünceler arasında da bir çocuğumuzun olmayışını bana engel olmıyacağı için bir lütuf telâkki etmişsin.

Halbu ki ben... ben şunu anlatmak istiyorum ki, sana, yanılıyorsun. Ben seni sevmeyi, senden ayrıldıktan sonra daha iyi öğrendim. Saadetim ancak sana bağlı.. daha fazla söyliyemedi. Şimdi hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Cevdet şaşırmıştı. Cephe gibi, cephe gerisinde de insan ruhlarını temizleyen, yüreklere sarsılmaz bir imanın, bir vefanın yüksek duyguların aşısını veren bir tılsım var diye düşünüyordu. O, Selmanın bir gün durulacağını düşünüyordu amma, bu kadar çabuk böyle mes'ut bir tahavvülle karşılaşacağını hiç ummuyordu.

Genç adam göğsü üstünde hıçkıran karısının saçlarını okşuyordu. O an için her şeyi unutmuştu. Hayat gözlerinden tamamile silinmişti. Şimdi onun için vâtan da bu küçük kadındı sanki! Çok kıymetli, eşsiz birşey, her ân kaybetmek korkusile ürperdiği en sevgili bir şeyi tamamile kazanmaktan gelen tatlı bir sarhoşluk içindeydi. Artık Selma ebediyen kendisinindi. Bunu düşünmek genç adama gurur, hem de yüksek bir heyecan veriyordu. Artık şüphe denilen o müthiş mikrobun kanında canlanması ile bir çok gecesi zehir kesilmiyecekti.

Aşkı, en yüksek noktasına ulaştıran itimadı bulmaktan gelen bir baş dönmesi içinde idi. Birden onun da başı arkaya çekilir gibi oldu. O da ufuklardan yükselen toz bulutunu gördü. Geliyorlardı. Titredi. Fakat kendisini çabuk topladı.

Yumuşak, son derece tatlı bir sesle:

— Selma dedi. Selmacığım! Bu dakikanın hatırasını ömrümün sonuna kadar daima en temiz ve en ilâhi birşey olarak muhafaza edeceğim. Mes'udum. Çünkü artık sana tamamile inanıyorum sevgili.

Genç kadın başını kocasının göğsünden kaldırdı. O ânda o da yaklaşan toz bulutunu farketti. Ve derinden derine gelen sesleri duydu. Titredi. Bakışlarına müthiş bir korku doldu. Karısının endişesini hisseden genç adam:

— Ayrılmalıyız yavrum dedi. Bu mukadder! Geliyorlar...

— Niçin?

— Alay bir başka yere nakalediyor. Seni görmek için bir saatlik iznim vardı.

— Şimdi bitti değil mi?

Cevdet şosaya baktı. Onlar buraya varmadan önce karısını uğurlamalı idi. Genç kadın da bu lüzumu hissetti. Bakışlarını kocasının gözlerinde dinlendirdi. Bu bakışlarda: «Ölünceye kadar seni bekliyeceğim. Dönsen de dönmesen de senin eşinim. Senden başkası hayatımda yer almıyacak.» İfadesi vardı.

Yedek subay aşkla, heyecanla, inanla karısını bir kerre daha kucakladı. Emniyet veren bir sesle:

— Bir gün dönüp geleceğime de inanıyorum sevgilim dedi. Korunmuş ve tehlikelerden sıyrılmış topraklarımızda mes'ut olmak için zaman ve hayat bizimdir.

Derin ve temiz bir kaynaktan kana kana su içmiş iki yolcu gibi serin bir ruh haleti içinde ayrıldılar.

Yolun uzak bir dönemecinde otomobili durduran kadın bir müddet bekledi. Ve onlar, yanık yüzlerinde kahramanlığın ilâhi pırıltısını aksettirerek önünden geçtiler.

Hepsi de şendi.. Bakışlarında sınırları tehdit eden bir orduyu değil, biri bir araya toplanmış cihan ordularını yenecek bir kudretin ateşi parlıyordu.

Genç kadın bu mukaddes alevi gördükten sonra yurt aşkının ruhları temizleyen enginine daldı. Ve orada sükûnla, sabırla beklemenin tılsımını buldu...

Yavuz Sultan Selim ile İbni Kemalin Edirne Hakkındaki Sevgilerini Gösteren Şiirleri

Muallim
Osman Nuri PEREMECİ

Osmanlı imparatorlarından meşhur Yavuz Sultan Selim, Edirneyi pek sever, Edirnede yaşamaktan, Edirne dolayında gezip tozmaktan pek hoşlanırmış. Filhakika Yavuz, babasını indirerek Osmanlı tahtına geçtikten sonra İstanbulda sıkıldıkça Edirneye gelir, aylarca burada kalır, yapacağı seferlerin plânlarını hep burada hazırlarmış. Hattâ Şah İsmaili Safevi üzerine yaptığı Çaldıran seferi hazırlıklarını burada yaptığı gibi Mısır üzerine olan seferini de buradan hazırlamış idi.

Yavuzun Mısır seferi kolayca bitmemiş, 922 - 1516 kışını Suriyede geçirmiş, devrisi 923 - 1517 senesi Mısır üzerine yürüyerek orasını da fethetmişti. Bu harpte Yavuzun yanında en samimî nedimi, en sevgili arkadaşı meşhur bilgin ve şair İbni Kemal Ahmet Şemseddin efendi idi (ki onun da gençliğinde okuyup yetiştiği, bir çok seneler ders okuttuğu, kadılık ettiği yer Edirnedir.)

Yavuz şairdi, askeri kudretine ve otorite sertliğine rağmen güzel bir kadın karşısında veya güzel bir manzara karşısında hislerinin en ince taraflarile düşünüp konuşmaktan, bir güzelliği tesbit için de saatlerce mısralar arasında uğraşmaktan zevk duyardı. O, kendi kudretine inanmıştı; fakat bu kudretile beraber bir güzel karşısında daima mağlûp olduğunu da biliyordu.

Şirler pençei kahrında olurken lerzan
Beni bir gözleri ahuya zebun etti felek.

Diyecek kadar kendisini biliyordu.

Mısır fethinden sonra işleri bitip te artık merkeze dönmeye hazırlandıkları sırada bir gün Yavuzun hatırına Edirne gelmiş; Mericin, Tuncanın, Ardanın hayalleri gözünde tütmüş olacak ki irticâlen bir beyt söyleyerek Edirneye olan tahassürünü bu beyitle anlatmış. Ve hattâ yanında bulunan İbni Kemale de okuyarak ondan da Edirne methinde bir şiir söylemesini istemiş. İbni Kemal güzel bir gazel söylemiştir:

İbni Kemal merhum yazdığı Şahane adlı bir kitapta bu vak'ayı şöyle anlatıyor:

Ol cemşidi nâhid menzilet, sâbıka tarafı şarka teveccüh etmişken döndü, canibi garba gitti. Edirneden İstambula varalı çok müddet değildi. Ol diyardan rihlet edip gene mamûrei mezbûreye azimet etti. Darülmülkü Edirnede ikamet muhtârlarıydı. Seferden feragat hengâmın ol yerde ârâm etmek mizâcı şeriflerinin muktezası idi. Tab'ı lâtiflerinin rizesı onda karar etmekte idi. «Fezası hurrem, hevası hoşdem, suyu hoşgüvâr, nesimi müşkbârdır. Saydü şikâra, hikayt seyri sebzezâra ol diyârın kenarları münâsip ve mülâyimdir» deyu anarlar ve överlerdi. Hattâ vilâyeti Arapta müddeti eyyâmı ikamet imtidâd ve âlâmı intizarı rihlet iştidâd bulduğu zamanda bu bendelerine ki ol hengâmda rikâbı kâmyâblarında mülâzemet hizmetlerinde idi. Edirne canibine şevk izhar edip ol tarafa sevkı tergip mukaddematının tertibin iş'ar kıldılar. Ol şehrin kenarlarında akan nehirleri yâd edip eş'arı lâtif ve âbdârlarından ki zâdei tab'ı şerifleriydi bu beyti inşâd eylediler:

BEYT:

İki gözüm, Meriç-ü Tunca gibi her yana akma
Kolunu boynuma Arda, yeter salındın ellerle

Bu bendelerine dahi münasibi hal, nazmi mekal emir buyurdular:

İmtisalen lilemril âli ol bâbda alâsebililirtical bir kaç beyt terkip ve tertip olundu. Bu beytler ki silki kilke nazm kılındı, ol dürenin gurerindendir.

GAZEL:

Geldi yâdime fezayı dilküşâyi Edrine
Verdi ayşime keder zikri safayi Edrine
Sînemi kıldı kebabı şevk ile pür âbile
Girdi gönlüm cuybarına hevâyı Edrine
İki yanında sebil olmuştur akar selsebil
Cennetülme'va naziridir fezayı Edrine
Çün kenarında gubârâlûd ese bâdî behâr
Can gözün pür nur eder kûhli cilâyı Edrine
Seyre çıksa gonceveş dilteng olanın gül gibi
Gönlün açar sâhati rahat fezâyı Edrine

Tarihi Osmanı encümeni mecmuası (122) sahife (1412).

YARIM AY

Yakında

- *Yepyeni sayfalar, en güzel roman ve hikâyelerle çıkıyor.*
- *Senelerden beri bütün Türkiyede zevkle okunan mecmuamız, yakında en taze bir çehre ile ve çok dolgun münderecatla intişara hazırlanıyor.*
- *Yeni «Yarım Ay» da bütün bir aile efradını alâkadar edecek en canlı mevzulara, günün hâdiselerine, edabiyat dedikodularına, çok enteresan röportajlara rastlayacaksınız.*
- *En tanınmış imzalar, en mükemmel mevzular, en güzel resimler «Yarım Ay» ın sayfalarında yer alacak.*

Yakında

Yarım Ay

En yeni ve en mükemmel bir çehre ile gene 15 günde bir intişara başlayacak.

Türk Edebiyatında Kadın Romancılar: 3

MEBRURE SAMİ

Yazan: Enver Naci

Hayatı: (1907) yılının 24 Birincikânununda İstanbulda doğdu. Babası, topçu zabitliğinden mütekait ve şimdi Millî Müdafaa Vekâleti müteahhitlerinden Ömer Lûtfi Alevoktur.

Eski harflerle çıkmış hikâye ve romanlarında Mebrure Hurşit adını kullanan genç muharrir, hayatının başlangıcını renkli ve canlı uslûbile şöyle anlatıyor:

«Pek küçüklüğüme doğru geri baktığım zamanlar bende şiire ve güzel yazıya karşı, ilk derin hayranlığı ve vecdi uyandıran bir ses hatırlarım ki, bu, babamın sesidir. Akşamları ev halkını bir araya toplar ve harikulâde güzel bir okuyuşla bize Namık Kemali, Fikreti, Âkifi, daha ne demek istediklerini bile sezemediğim Galibi, Hafızı, Nedimi, Fuzuliyi, resimlerine hayran hayran baktığım eski tarih kitaplarını dinletirdi. Annem de edebiyat meraklısı, okuma düşkünü duygulu bir kadındı. Onun bu hisli dinleyişi ile coşan babam da okur, durmadan okurdu... Kulaklarımda onun - hâlâ duyabildiğim - bu sesile gözlerimin ağırlaşıp kapandığını ve yarı uykulu, tadına doyulmaz garip bir hal içinde tabiat hudutlarını aşan masalları andırır rüyalara daldığımı hatırlar ve bu dakikaları yaşar gibiyim!..

Amma, çocukluğumun en gerilerindeki bu güzel, ışıltılı günlerden sonra gelen yıllarda bizim evin gördüğü tek bir mevsim oldu: Kasırgalı, boralı bir kış, ne çok süren, bitmez bir kış... Güzel yazıların sayfalarını da, büyültmüş gibi hiç kıpırdanmadan, nefessiz kala kala dinleyenleri de dağıtan, okuyan genç, ateşli insanın - yani babamın - sesini kısan, şevkini kıran uzun bir kış!.. Bu öyle bir ömür kışı oldu ki babamın içindeki okuma ve edebiyat sevgisini adeta dondurdu. Fakat küçük kızının gönlüne, varlığına bilmeden attığı bir kıvılcım büyüdü.. büyüdü, yandı ve sönmez bir ateş oldu.»

Bezmiâlem sultanisinde okurken güzel şiir okuması ve yazı yazmasiyle nazarı dikkati celbetmiş, muhtelif toplantılarda, muhtelif vesilelerle kendisine söz söyletilmiş, şiir okutturulmuştur.

Bir müddet elektrik şirketinde mütercimlik yapmıştır. Kâzım Sami beyin eşidir. Yaman adında bir oğluvardır.

Eserleri: İlk hikâyesi 1926 da Akşam gazetesinde "Gümüş odanın sırrı" serlevhasile çıkmıştır. Mebrure Sami Babıâliye tavsiye ve iltimasla, ahbap, akraba vasıtasıyla sokulmuş bir muharrir değildir. İlk yazısını hiç tanımadığı halde, yazılarını okuduğu Selâmi İzzetin adına Akşam gazetesine yollıyor ve hikâyesi beğenilerek neşrediliyor.

Mebrure Sami bir taraftan da, işinden kalan vakıtlarında ekzersiz gayesile mütemadiyen yazıyor ve tercümeler ya-

Bayan Mebrure Sami

pıyor, fakat bunları neşretmek hatırından geçmiyor.

İlk tefrika eseri (Ridder Hoggar)ın «Elle» adlı romanından «Ayşe» adiyle yaptığı tercümedir. Bu roman «Yeni Ses» gazetesinde tefrika edilmişti.

Orhan Seyfinin çıkardığı Güneş mecmuasında bir kaç hikâyesi intişar etti. Burada çıkan ilk hihâyesi «Cadı»dır ki, muharrir bu yazısıyla kaleminden para almağa başlamıştır.

(1927 - 28) de Resimli hikâye mecmuasında bir kaç hikâyesi daha çıktı.

Bu tarihten sonra Mebrure Sami telifçiliğe daha fazla ehemmiyet vermeye başlamıştır:

Milliyette hikâyeleri çıkıyor, bir romanı tefrika ediliyordu; Vakitte, Muhitte hikâyeleri görülüyordu. Hattâ reportaja bile heves ediyordu.

Mebrure Saminin mevcut üç telif romanının mutaleasından sonra diyebilirizki hakikî kadın ruhunun bütün incelikleri, ana şefkati, aile muhabbeti onun uslûbunda en ehemmiyetli unsurlardır. Romanlarının kahramanları ruhan asil ve hassas kadınlardır.

«Leylaklar altında» da bir genç kızın izzeti nefsi, sevgisi; «Çöl gibi» de bir ananın hissî bir hatası yüzünden çektiği ıstıraplar, çocuğu uğrunda katlandığı fedakârlıklar içli ve heyecanlı vak'alarla işlenmiş, tahlil edilmiştir. Bilhassa «Çöl gibi» nin düşünce, bilgi ve tetkik mahsulu olduğunu teslim ettiren, ilhamı sadece romancılık kabiliyetinden almış olmıyan ince hususiyetleri vardır. Mebrure Sami, ahlâk prensiplerinde reaksiyon yapmak isteyen bir anarşist değildir.

On iki senelik yazı hayatının mahsulunun üç telif romandan ibaret olması onun verimliliği, yaratıcılığı hakkında insanı şüpheye düşürmiyor: Az, fakat öz... Bu her zaman tercih edilen bir meziyettir. Bununla beraber Mebrure Saminin çok tabiî bir mazereti de var: İyi bir ana olarak oğlunu, Yamanını yetiştirmek...

Bir aşk ve macera romanı olan "Leylaklar altında" dan beş sene sonra neşrettiği "Çöl gibi" aradaki yılların muharrire kazandırdığı olgunluğu hissettirecek kadar ince ve reâlist olmasına rağmen birincisi kadar rağbet görmemiştir.

Roman bilbiyoğrafyası:

"Ayşe": Gazete sütunlarında tefrika halinde kalmıştır.

«Kadın fazileti, Erkek zaafı»: Henri Gréville'den. İkdam gazetesinde tefrika halinde kalmıştır.

"Niçin beni aldattın?": A. Franceden (1928).

«Sönen ışık»: Sübulet kütüphanesi (1930).

«Fazilet kuklası»: Mevzuu Fransızca bir romandan alınmış bir komedidir. (1930) da Darülbedayide oynanmıştır.

"Kız kardeşim ve ben": Adapte Piyes. (1931) de Darülbedayide oynanmıştır.

«Leylaklar altında»: İkbal kütüphanesi (1933).

«Çöl gibi»: » » (1933)

«Ana»: Peral Back'den tercüme (1940)

Büyük Hikâye:

SUSAYAN TOPRAK

Yazan : RAGIP ŞEVKİ

— Geçen sayıdan devam —

İçinizde kaç kişi okumuş var?, çocuklarınız yazıp çiziyor, okuyup birşey sökebiliyorlar mı?..

Kalabalık hayretle Osmana bakıyor, bazı ağızlar gayri ihtiyari açılıp cevap veriyordu:

— Hayır yok.. mektep nerede ki!..

— Okuyan kim var ki, Salim efendinin oğlile Eminin Kadir çavuş okuyor..

Dedenin Osman, sesini dikleştirerek devam etti:

— Biz köylüler yaşamıyoruz hemşeriler, biz tıpkı ağılımız daki inekler, kümesimizdeki tavuklar gibi ömür sürüyoruz.. dünyadan haberimiz yok.. neler oluyor?. İyi yaşamak için ne lâzım?. Kafamızdamütenevi bilgimiz var mı?.. Türklük ve vatancılık nedir? Gazi Paşamız bize neler söylüyor? neler öğretiyor? buğdayımızı fazla çıkarmak, bağlarımızdaki yemişi satmak, hayvanlarımızın verdiğile para kazanmak nedir, hiç birisini bilmiyoruz..

Ben buradan koyu bir cahil olarak gittim ve şimdi Allaha şükür biraz okumuş, öğrenmiş döndüm.. İlk işim de köye bir mektep kurmaktır.. Şimdi size soruyorum, benimle beraber çalışırmısınız?..

Kalabalık susuyordu.. Hiç kimse cevap vermiyordu. Sükût dedenin Osmana soğuk bir su halinde tesir ediyordu. Tekrar sesini yükselterek bağırdı:

— Benimle beraber çalışırmısınız diyorum, cevap versenize...

Köylülerden biri atıldı:

— Nidecen ki?..

— Köyümüzü cennet gibi yapacağız.. Hasta çocuğumuz, hasta anamız, hasta babamız kalmıyacak.. Herkes okuyacak, herkes dünyayı öğrenecek.. Köyümüzde mektep kuracağız, çocuklarımız okuyacak, yemişimizi, yumurtamızı, kaymağımızı, peynirimizi satacağız, para kazanacağız.

Kalabalık arasından ikinci bir ses cevap verdi:

— Nasıl yapacaksın bunu Osman?

— Göreceksiniz, her şey az zamanda olacak. Yalnız siz benimle beraber çalışın, benim her dediğimi yapın, benim söyliyeceklerimden dışarı çıkmayın..

Bu söz peykelerden birine çöken sarı Muhtarı yerinden sıçrattı:

— O senin dediğin Hükûmet işi oğlum, insanın golundan tutarlarda, mahkemeye verirler adamı.. girme öyle işe..

Osman sarı Muhtarın yılan gibi çıkan ince sesinden huylanmıştı.. Fakat kendini tuttu, duymamış gibi devam etti:

— Göreceksiniz, bu güzel köyümüz nasıl şirinleşecek.. Şehirden bizim kaymağımızı, bizim peynirimizi, bizim yemişimizi kapışmak için nasıl alıcılar koşacak.. O zaman şehire siz mal götürmiyeceksiniz, müşterimiz bizden kendi ayağile gelip alacak.. Çocuklarınızın yanakları penbe penbe olacak.. Hepsi de okuyacak, hepsi de şehirdeki büyük mektebe, İstanbula gidecek.. Kimi zabit, kimi doktor, kimi mühendis çıkacak, ihtiyarlığınızda sizi kuş tüyü yastıklardan, sıcacık odalardan eksik etmiyecekler!.

Sarı Muhtar tekrar yerinden oynaştı:

— O senin dediğin cenneti âlâ işidir oğlum, girme öyle bahislere..

Osman yine duymamazlıktan geldi:

— Düşünün bu köy susuzluktan yanıyor değil mi?. Ben size billûr gibi, buz gibi su getireceğim..çamurdan vıcık vıcık eziliyor değilmi? Ben nehri bu pis çamurdan, sıtmayı getiren bu mülevves bataklıktan kurtaracağım.. Hele hastalık hiç kalmıyacak.. Hepimiz güçlü kuvvetli, kanlı canlı yaşayacağız..

Sarı Muhtar, bütün bu sözlere karşı artık öfkesini tutamamıştı. Tekrar yerinden oynaşarak, acı acı güldü:

— Senin o dediklerini goca Padişahlar, goca Valiler yapamamış a Osman.. sen bir yıl şehire gidip bir şeycikler öğrendisen, senin öğrendiklerini biz zati biliyoz:. Ne hacet hele benim yerime geç, köye Muhtarlık et, asdığın astık, kestiğin kestik et. ne çıkar?..

Osman hiddetle döndü:

— Eğer sen istemiyorsan benimle olma Salih efendi..

— Çocuk aklınla suya bile gidilmez a oğlum.. seni lâf olsun diye dinliyoruz.

Kalabalık arasında bulunan köy delikanlılarından bir kaçı, homurdandı:

— Muhtar genem burnunu soktu.. sıcak aşa su gatıyo..

— Bırak o yobazı sen de.. Dedenin Osman iyi söylüyor..

— Amma ne de güzel lâf ediyor değil mi?

— Ben onun sözünü dinliyeceğim..

— Ben de..

— Bakalım neler idecek?..

Dedenin Osman, kalabalık arasından kulağına gelen bu sözlerden sonra birdenbire dirildi ve tekrar kalabalığa döndü:

— Kardeşlerim, hemşerilerim!, beni dinleyiniz.. söylediklerimi duydunuz.. şimdi siz söyleyin.. ana babamızın, çoluk çocuğumuzun ve köyümüzün iyiliğine yapılacak bu işte bana yard m edermisiniz?..

Kalabalık birdenbire taşmıştı:

— İderiz, ideriz Osman efendi..

— Benim her dediğimi, «Olmaz!» demeden yapar mısınız?..

— Yaparız, Osman efendi, yaparız..

— Benimle beraber çalışır mısınız?..

— Çalışırız Osman efendi!..

Dedenin Osman köşe minderlerinde oturan köyün ağalarına döndü:

— Ağalarım, siz de benimle olursunuz değil mi?.. Biz genciz, okuduk, öğrendik amma, ne de olsa cahiliz. Bazen hatamız olursa düzeltirsiniz.. şimdi söyleyin: köyümüzün güzelliği, halkımızın iyiliği için benimle beraber olur musunuz?..

Hacı Kâhya, Osmanın arkasını sıvazladı:

— Sen gasavet çekme Osman, cümle köy sana yar oldu, biz de seninleniz.. demincek köye Mektep lâzım dedin, karşıdaki evi sana bağışladım, al, Mektep yap, çoluğu çocuğu topla, okut.. haydi, Allah yardımcın olsun!..

Bu söz kahvedekileri büsbütün coşturdu.. Hacı Kâhyanın koca evini Osmana bırakması, senelerden beri köyde duyulmamış bir hâdise idi.. Muhtar oturduğu yerde büsbütün pirelenmiş, anlaşılmaz şeyler mırıldanarak kahvenin arka kapısından kendini dışarı atmıştı..

Köylüler sevinç içinde idiler. Dedenin Osman artık gözlerinde büsbütün büyümüştü.. Hacı kâhyanın gönlünü alan böyle bir adam nasıl sevilmezdi, nasıl büyümezdiki?.

— 3 —

Osman ertesi akşam da etrafına bütün köy delikanlılarını topladı.. içlerinde onbeş yaşında içi pişmiş, yuvarlak, elmacık kemikleri fırlak, kıvır kıvır çocuklar da vardı. Dedenin Osman, hepsini ayrı ayrı karşısına aldı, gündüzleri nerelerde çalıştığını, boş vakıtlarının ne zaman olduğunu öğrendi., köy delikanlılarının ekserisi pekaz çalışıyorlardı. Kimi bağa sabahtan gidiyor, iki saatin içinde üzüm göklerini suluyor, kimi harmanda düven gezdirerek, sarı başaklar içinde mütemadiyen uyuyordu..

Osman, 25 delikanlının hepsini ayrı ayrı süzdü, elekten geçirdi, dinledi, sordu ve hepsini de bir araya topladı:

— Beni dinleyin çocuklar, sizi tenbel birer mahlûk olmaktan kurtaracağım.. Benim dediklerimden dışarı çıkmazsanız, çok

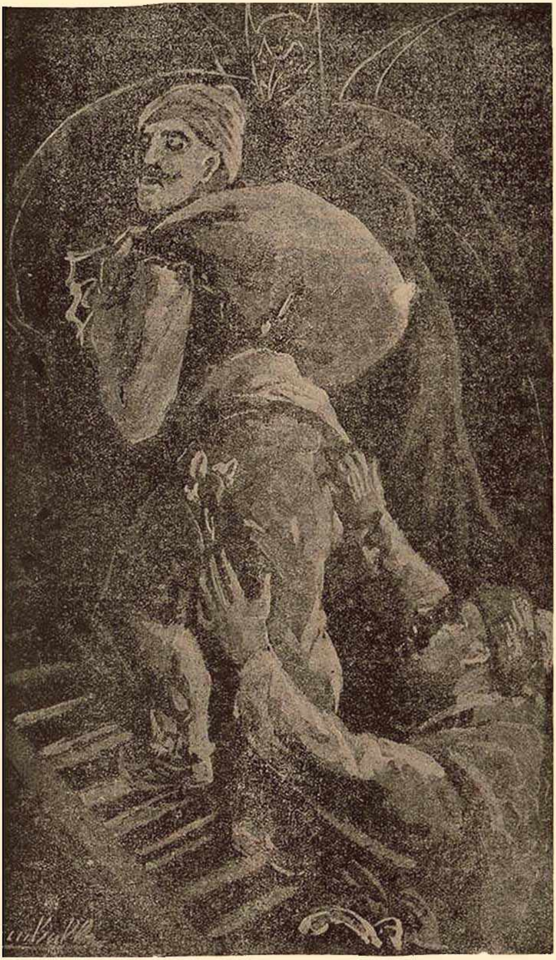

şeyler kazanırsınız.. Ben de sizinle beraber çalışacak, siz taş taşırken, ben de omuzuma taş yükliyecek, çamur temizlerken, ben de sizin gibi çamur ayıklıyacağım.. Yalnız bana itaat var.. Hergün sabah iki, akşam iki saat benimle beraber olacaksınız, çalışırken size alayda öğrendiğim şarkıları da öğreteceğim.. göreceksiniz, hiç biriniz benden kaçmıyacaksınız, beni, köyünüzü, çalışmayı seveceksiniz!..

Osman, o akşam eve dönünce, yarın başlıyacağı büyük işi, kafasında bir örümcek ağı gibi kurdu.. ince ve zarif bir dağ etegine kurulan «Harmanlar» köyü, belki, altı ay sonra, bir cennet gibi olacak, temiz sokaklarında penpe yanaklı çocuklar, on sekiz örgülü, gül yüzlü kızlar dolaşacak ve bağlar, bahçeler sulak çimenler arasında yemyeşil, zümrüt gibi parlıyacaktır..

Osman eve girer girmez, derhal Kumandan beyin oğluna kısa bir mektup yazdı. Köye geldiğini, köyü nasıl gördüğünü, neler yapmak istediğini birkaç satırla anlâttı ve mektubun sonunda da:

« — Beni sevdiğinizi bilirim bey, sizden ayrılırken, ne istersem yapacağınızı vadetmiştiniz. Acaba bana köyümün halkı için biraz kinin gönderebilir misiniz?.» dedi..

— 4 —

Ertesi sabah köy meydanlığında 25 genç köylü toplanmıştı. Dedenin Osman gelir gelmez, hepsi de çöktükleri, uzandıkları yerden doğruldular. Osman içi heyecanla kabararak:

— Mert delikanlılar, merhaba!.. dedi.. ve sonra sevinç gülümsemeleri taşan ağzını açarak ilâve etti:

— Göreceksiniz! köyümüz ne güzel olacak!..

Köy delikanlıları ona hayretle bakıyorlardı. Acaba Osman nidecek te, köy cennet gibi olacaktı?.. Mucize mi gösterecek?, dün sıkı sıkı tenbih ettiği bir sürü kazma ve kürekle onlar ne yapmağa gideceklerdi?.

Dedenin Osman:

— Haydi!.. Diyince, hepsi de onun dik ve levent vücudu arkasından, biribirine birşey sormadan merakla yürüdüler.. köylülerde kapılara, pencerelere uğramışlardı. Sarı benizli köy kızları Osmana iştiyakla bakıyor, onun böyle 25 genç delikanlıyı nereye götürdüğünü merak ediyorlardı. Osmanın kafilesi köyün çamurlu sokaklarını hızla geçerek, mezarlığın önünde durdu.. köy burada bitiyordu. Buradan sonra artık kasabanın ve şehrin yolu başlıyordu. Osman etrafına bir iki baktıktan sonra tekrar yürüdü ve on beş yirmi adım ileride durdu. Genç köylüler de durmuşlardı.. biran evvel bu keskin meraktan kurtulmak istiyorlardı. Dedenin Osman, uzun selvi ağaçlarile yükselen mezarlığa, taşlar, topraklar ve çamurlarla altüst olan yola baktıktan sonra döndü ve gözlerini köy delikanlılarına çevirdi:

— Merak mı ettiniz delikanlılar!.. Demindenberi susuyorsunuz.. halbuki beşiniz bir araya gelseniz, kıyametler kopar, gürültüden aranızda durulmaz değil mi?.. Ne ise, şimdi beni dinleyin: Hepinizin kardeşi, anası, babası var elbette.. Bütün sevdiklerinizin sıtmadan kurtulması için köyünüzün bu bir tanecik yolunun çamurdan kurtarılması lâzım.. haydi başlıyoruz.. bu yolu düm düz, tertemiz yapacağız, çıkarın kürekleri, gayret çocuklar, verin bana da bir kürek!..

Dedenin Osman, hayretle, merakla kendisine bakan köy delikanlılarının gözü önünde yolun ilk çamurunu fırlatıp kenardaki tarlaya attı.. delikanlılar osmanı görünce, hepsi coşarak koştular ve Osmanın ilk büyük işi böylece başlamış oldu.

Osman, on gün içinde köyün büyük yolunu ter temiz, düm düz yapmıştı.. bu arada mektebi açmış, kumandan beyin

oğluna yazdığı bir mektupla şehirden köye 25 mektep sırası, dört yazı tahtası, birde kürsü getirtmişti.. köylüler bunları hayretle seyrediyor, Dedenin Osmana karşı büyük bir hayranlıkla, hürmetle bakıyorlardı.

İlk zamanlar, şehirden gelen kininleri kimse yutmak istememişti. Fakat Osmanın anud iradesi, tok ve tunç gibi sesi karşısında herkes boyun iğmişti. Osman artık tıpkı yedi kollu, yedi başlı bir insana dönmüştü.. sabahın karanlığından, akşam geç vakitlere kadar oradan oraya koşuyor, kâh dereden köye doğru bir kanal açan köy delikanlılarına, kâh mektepteki mini mini talebelerine, kâh da köy kahvesine uğrıyarak ihtiyarların, köylülerin işlerile uğraşıyordu.. geceleri de ayrı işi vardı.. Şehirden gelen gündelik gazetelerle, ziraat mecmualarını etrafına topladığı köylülere dikkatle okuyor, karışık ve sıkışık yerlerini de ayrı ayrı izah ediyordu..

Yine kumandan beyin oğlu vasıtasile köye bir doktor gelmişti.. doktor « Harmanlar » köyünün bu değişmiş halini görünce şaşmış, Osmanın yüzüne hayran hayran bakarak:

— Ah keşki bütün köylerimizde böyle bir Osman olsa! diye onu övmüştü.. doktor köydeki hastalığın yalnız sıtma olduğunu söylemiş ve şehirden bolca kinin göndereceğini vadederek gitmişti.. Osman aradan üç dört ay geçince, köyü hakikaten tanınmaz bir hale getirmişti.. sokaklar, yollar değişmiş, düzgünleşmiş, ortalıkta çamur namına bir tek şey kalmamıştı.. Sabahları çocukları okutuyor, akşama doğru da köy kızlarına ders veriyordu.. geceliyin, gazeteleri de okuması bittikten sonra, etrafına bütün köy erkeklerini toplıyor, şehrin maarif tahsisatile elde ettiği, alfabelerden, kıraatlerden onlara da ayrıca okuyup yazmağı öğretiyordu.. hele içlerinde, saz benizli, Hacı Kâhyanın oğlu, artık gazeteyi de adam akıllı okumağa başlamıştı.. Şimdi köye gelen gazeteler hep parça parça kesiliyor, hepsi birer parçasını alarak evine okumağa götürüyordu. Kanal da bitmişti. Bir çeyrek uzakta kalan derenin suyu, şimdi ince, temiz, şırıltılı bir halde köyün yanından geçiyor, köylüler suya gark oluyordu.. Bu su köydeki bahçeleri de yeşertmişti. Bağın kütükleri sanki gürleşmiş, elma bahçeleri büsbütün dallanıp budaklanmıştı..

Köylüler de dikkat ediyorlardı ki, köyün havasında da bir değişiklik vardı.. geceleri ince ince şırıltılarla akıp giden berrak suyun kokusile, elma bahçelerinden gelen mis gibi elma kokuları biribirine karışıyor, bütün sokaklar hatta ev içleri bile serin serin, tatlı tatlı esiyordu. Bu sene elma mahsulü de, çok sulu, yumuşak ve kokulu olmuştu.. şehre giden ilk partiden sonra müşteriler çoğalmış, hatta birgün kahvede oturan Dedenin Osmana ilk müjdeci de koşmuştu:

Nefes nefese karşısına dikilen köy delikanlısı:

— Müjde ağam, şehirden elma alıcıları geldi.. şimdi bağa gittiler. Bütün mahsulü kaldırıp götürmek istiyorlar.. dedi..

Osman az zamanda köylüye tavuğa bakılmak usullerini, çok yumurta almak, tavuk cinsini islah etmek, çarelerini gösterdi. Artık köylüler Osmanın ağzı içine bakıyorlardı. Osman kumandan beyin kendisine gönderdiği kitapları dikkatle okuyor, sonra, köylüye anlatıyordu. Tek başına bütün köyü okutmak onu çok yoruyordu.. Dedenin Osman buna da çare buldu ve şehre yazdığı bir mektupla « Harmanlar » a derhal bir muallim tayin ettiler.. Temiz, bilgiçli bir İstanbul çocuğu olan yeni muallim, Sadık bey, Osmanın başarmağa çalıştığı büyük işi görünce o da onunla el ele verdi.

Fakat bu işte memnun olmıyan üç kişi vardı: Sarı muhtar, hocanın oğlu, birde köy bakkalı..

Sarı muhtar, bütün salâhiyetine, çalıp çırpmalarının ve köylüyü elinde istediği gibi oynatmalarının tükendiğini gördükçe küplere biniyordu, Hocanın oğlu da onunla beraberdi.. çünkü Dedenin Osman artık köylüyü faizle soyan bu adamın işlerine nihayet vermiş, bir kenara çekerek kulağını bükmüştü. Hocanın oğlu vık edemiyordu.. Bakkal da artık tartılarında hile yapamıyor, fiyatlarda fazlalık alamıyordu..

— 6 —

Dedenin Osman bir akşam eve dönünce, annesinin garip garip yüzüne baktığını gördü ve hayret etti:

—Ne o ana, ağlayacak mısın?. ne oldu sana?..

Dedi.. ihtiyar kadının üst dudağı titriyordu:

— Bugün fena bir şey işittim oğlum, az kaldı öleyazdım..

— Ne imiş o, ne fena şeyi.. birisi mi öldü?.

İhtiyar kadın birdenbire ciddileşerek, kaşlarını çattı ve buruşuk parmaklarını oğlunun koluna geçirdi:

— Bana bak Osman! dedi.

— Söyle!..

— Sen şehirde gâvur olmuşsun diyorlar, doğru mu?..

— . . . . .

— Kiliseye gitmiş, papastan put almışsın, diye duydum..

Osmanın gözleri hayretle açılmıştı:

— Gâvur mu olmuşum?.. Kim dedi bunu sana?..

— Duydum..

— Kimden?.

— Muhtarın karısı, Ümmünün Gülsüme söylemiş.. o da bana dedi..

Dedenin Osman bu aptalca uydurulmuş yalana güldü:

— Elbette der, çünkü sarı muhtar köylüyü soyamıyor artık..

İhtiyar kadın geniş bir nefes aldı:

— Ben de inanmamıştım amma, eh dünya hali.. olmaz olmaz oğlum.. şeytana uyar yaparsın, diye kuşkulanmıştım.

— Sen böyle şeylere aldırma ana.. bak köyümüz ne kakar güzelleşti. Çocuklar nasıl penbe penbe oldu.. elmalar bu sene yaman çıktı, bak şehirden alıcılar koşuyor!.

— Ya üzümler? diye ihtiyar kadın geniş bir sesle bağırdı..

— Muhtarın daha çok uyduracakları var.. dur hele, daha neler uydurur dinle...

İhtiyar kadın yine merakla dirildi:

— Osman, toprak susayınca ne yapar?.

— Nasıl susayınca?..

— Muhtar karısına demiş ki: Toprak susadı.. göreceksin ki, bu Osman köye müsibet soktu.. toprak hepimizi yudacak!.» diyormuş..

Osman anasının saf şaşkın gözlerle anlattığı bu söze katıla katıla güldü..

— 7 —

Bir akşam kahvede oturuyorlardı.. birdenbire camlı kapı gürültü ile açıldı ve Süleymanın Mehmet, hızla içeri girdi.. Nefes nefese idi.. yüzü sap sarı kesilmişti.. Gözleri fal taşı gibi açılmış, vücut pelte gibi sarkmıştı. Tir tir titriyordu.. bir an kahvenin ortasına kadar yürüdü ve birden bire bir dal gibi yere yuvarlandı.

Etraftan koşuştular, cılız kuru ve hasta Mehmedi derhal peykelerden birine çektiler.. Osman, kahvenin üst raflarından birine koyduğu büyücek bir kutudan bir şişe çıkardı ve Mehmedin burnuna tuttu.. yüzüne başına su serpti, bileklerini oğdu ve Mehmet ağır ağır gözlerini açtı:

Dedenin Osman, onu usulca, kaldırarak sırtını duvara dayadı ve sordu:

— Ne var, ne oldun Mehmet?

Mehmet şaşkın şaşkın etrafa bakıyordu.. gözlerini genç adamın yüzüne çevirdi ve:

— Ağam!.. diye inledi.

— Söylesene, ne oldun?. bir şey mi var?

Mehmedin cılız vücudu tekrar titremeğe başlamıştı. Zavallı çocuk dişleri zangırdayarak mırıldandı:

— Mezarlıkta biri var! dedi..

Köylüler merakla dikildiler. Mehmet devam etti:

— Pınarlıdan geliyordum.. tam mezarlığın önünden geçerken birdenbire taşların arasından, boğuk bir ses karışık bir şeyler okumağa, bağırmağa başladı.. ayaklarımın dizi tutuldu, olduğum yere saplanıp kaldım.. bu sırada o anlıyamadığım bağırtılar kesildi.. teneke gürültüleri, « Allah Allah, illallah! » sesleri arasında biri: « Toprak susamıştır!.. » diye haykırdı.

Dedenin Osman, bu son cümleyi duyar duymaz:

— Ha! diye yerinden sıçradı.. kerata yezitliğe başladı.

Köylüler hayretle onun yüzüne bakıyorlardı.. Osman bir anda köylülere döndü:

— Haydi, benimle beraber bu cini tutmağa gelen var mı?..

Kahvenin ta köşesinden nezleli bir ses duyuldu:

— Çarpılırsın Osman efendi! vazgeç sen bu işten!..

Osman, bu sesi duyar duymaz iliklerine kadar titredi.. sarı muhtar demek burada idi ha!. peki bu bağıran kimdi?.. Bu «Toprak susamıştır!» diye bağıran kim?..

Osman köylülerin tereddüdünü görünce, teklifini tekrarladı:

— Benimle gelen yok mu?, mezarlığa benimle gelen yok mu?

Muhtar köşeden tekrar seslendi:

— Şeytanın kahrına uğrıyacaksan, git uğra.. cümle islâmı rahat bırak Osman efendi.. anlar yaşamak istiyorlar..

Dedenin Osman hiddetle sarı muhtara doğru döndü ve gözleri yanarak baktı.. Muhtar başını önüne iğmiş, gözlerini kapamıştı. Elindeki tesbihi parmaklıyarak hafif hafif sallanıyardu. Osman, biranda bu sarı yezidin boğazını yakalamak ve başını taşa vura vura gebertmek arzusunu duydu ve vaz geçti.. bunu düşünürken de şimşek gibi kafasından bir fikir geçti, derhal yumuşadı. Ağır, tahammüllü bir sesle:

— Doğru söylüyorsun Salih efendi, dedi. Maazallah ya hakikaten şeytan ise..

Muhtar:

— Ya, dedi bu öyle bir belâyı asımanidir ki, önüne dağlar bile geçemez..

Dedenin Osman göz ucu ile kahveyi araştırdı ve Hocanın oğlunu ortalıkta göremedi.

— Peki amma, bu mezarlıktaki nedir Salih efendi? şeytan mı, cin mi, peri mi?. gulyabani mi?..

Salih efendi başını sallıyarak mırıldandı:

— Hikmetini Cenabı Bari bilir...

— Peki, «Toprak susamıştır!» ne demek, bunu ben hiç anlayamadım..

Muhtar, başını kaldırdı, göz kapaklarını ağır ağır açarak Osmanın yüzüne baktı ve «Acaba?» diye tereddüt etti.. «Acaba Osman yola mı gelmeğe başlamıştı? yoksa Osman cinden, periden korkmaz mıydi?» dinî günahlardan kaçan birisi ise, ona ne yapmalı?, ya biraz evvel, kerata yezitliğe başladı!» demekle, neyi kastetmişti?

— Osman evlâdım, sen henüz Tanrının evine girmemiş, camii şerifte vaaz dinlememiş, Allahın mağferetine sığınmamış bir adamsın.. tövbe et.. demin «Kerata yezit!» diye bir lâf ettindi, tövbe de!

Osman, saf saf boynunu büktü:

— Tövbe Salih efendi, tövbe.. ben günahtan korkarım.. şeytanın kahrından kaçarım, tövbe!..

Muhtarın gözleri parlıyordu:

— Ha, şöyle.. artık baba sözü, büyük sözü, bahusus ki benim gibi dünyanın mübaşiri bir fakiri dinle.. senin zihnine bir şeytan girmişti.

— Ah, Salih efendi, şunu nasıl çıkartsak?. bana büyük günahlar işletip ahretimde çektirtecek.. sana sığınıyorum..

Muhtar içinden: «İmana gel domuz!» diye mırıldandı ve devam etti:

— Allah günahlarını af etsin Osman, oğlum..

Köylüler bu muhavereyi hayret ve şaşkınlıkla dinliyorlardı. Dedenin Osmana ne olmuştu, neden böyle boynunu bükmüş, muhtarın önünde öyle oturuyordu?. Neden aptal aptal bakınıyor, kuru yobaza kendini teslim ediyordu?.. Bu işe genç muallim bile şaşmıştı.. demek artık bütün yenilik ve gençlik çöküyordu. Osman, böyle saçma sapan bir korkudan kendini kapıp koyuvermiş, yuları mollanın eline teslim etmişti.

Sarı muhtarın yüreği kabarıp kabarıp taşıyardu. Sevincinden yerinde duramıyor, Osmanın böyle birdenbire kucağına düşüp mazlum mazlum boyun kırışına içinden:

— Ha domuz ha, ha Allahın belâsı seni, şimdicek ben sana yuvanı gösteririm. Ha uğursuzun oğlu!.. Diye küfrediyordu.

Kahvede çıt çıkmıyordu.. Süleymanın Mehmet bile uzandığı yerden bir Osmana, bir de sarı muhtara bakıyordu.. köylüler, bir an içinde muhtarın kuvvet ve kudretine inanmış, Dedenin oğlunu hakir görmeğe başlamışlardı.. zaten Osman şehirde kiliseye gitmemiş, gâvur olmamış midi?. nasıl olmuşta onun dediklerine kanmışlar, lâfına, bilgisine boyun iğmirlerdi. Tuh Allah belâsını versin, elin gâvuru köye yomsuzluk sokmuştu..

Muhtar sağ elini Osmanın omuzuna koydu:

— Osman oğlum. Deden öleli, tam on yıl oldu.. Allah toprağında rahmet versin, iyi, hoş adamdı, sen de bizim köyümüzdensin, bizim evlâdımız sayılırsın.. şehirden geldin, köyü ilâç kokularına buladın.. Toprağın beti bereketi kalmadı.. yoldaki çamurlardan sana ne idi a oğlum?. derenin suyunu çevirmeğe. toprağa frenk bıçağı sokmağa ne sebep vardı?.. Bak. Cenabı Hak yine gafururahimdir, bunca ettiklerini yine hoş görüp canını almıyor.. sadece köyümüze iyi saatte olsunları gönderdi, Süleymanın Mehmet te gördü ya, değil mi Mehmet?.. Nasıl hiddetle, gazeble bağırdılar. Toprağın susadığını nasıl bize haber ilettiler. Sen cahilsin. bilmezsin.. toprakta bet bereket kalmaz, ehli islâm Cenabıhakkın verdiklerini bozmağa, kendi aklınca iş görmeğe, işini Allaha bırakmayıp, frenk icatlarından medet ummağa başlayınca. toprak susar, bağrı yanar, içi, dışı çatlar, kup kuru, gevrecik olunca da yer kükrer, zelzele olur, evler, ağaçlar, dağlar yıkılır, toprak insanları yutar, içine alıp sıkar, ezer, suyunu emer..

Kahvecinin aptal çırağı birdenbire soğuk bir sesle bağırdı:

— Kimin suyunu emer muhtar ağa?..

— Yuttuğu insanın.. kötü şey-lir o.. Allah hemen bize acıdı da, toprağın susadığını haber verdi.. yoksam hepimiz toprağın içine şimdiyedek girmiştik bile..

Kahvede mırıltılar başlamıştı.. biribirine sokulan başlar «Bööööö!» diye titreşiyorlardı.. hepsi de Dedenin Osmana yan yan bakıyor, zavallıyı boğacak gibi oluyorlardı..

İmam sözüne devam etti:

— Şehirde yaptıkların cümlemizin malûmudur Osman.. duydum ki, çok şeyler olmuş. ne ise, yarın bir icabına bakar, tekrar seni dini mübine avdet ettiririz..

Osman önüne iğdiği başını yavaş yavaş kaldırdı.. Gözleri yarı kapalı idi.. bir türlü muhtarın yüzüne bakamıyordu:

— Muhtar ağa, artık sana sığındım, sen beni kurtar..

— Korkma Osman seni ben korurum.

Dedenin Osman birdenbire saf saf sordu:

— Acaba bu gece, o iyi saatte olsunlar, sabahadek bağırırlar mı dersin?

Muhtar boş bolundu:

— Ne diye?

— Hani «Toprak susamıştır!» diye bağırırlar mı?..

Muhtar içinden: «Hele hele, dur ben seni sabaha kadar yatağında kıvrandırayım da, görürsün!» dedi.

— Elbette, elbette.. Günahın büyük Osman.. iyi saatte olsunlar bu gece sabaha kadar bağırıp çağrışırlar.. belki de köy sokaklarından bile geçerler..

Sonra köylüye döndü:

— Size söylüyorum.. iyi saatte olsunlar bu gece belki köyün içine de girerler, zinhar başınızı pencereden çıkarmayın, yatağınızdan oynaşmayın, sonra karışmam, alimallah çarpılırsınız ha!..

— 8 —

Dedenin Osman kahveden çıkar çıkmaz, genç muallim arkasından yetişti:

— Ne yaptın Osman? diye kolundan yakaladı.. Dedenin Osman şahadet parmağını dudaklarına bastırarak «Suuus!» diye işaret etti ve sonra, hafif bir sesle mırıldandı:

— İş olacağına varacak, sus!.. yalnız sen bu gece bana yardım edeceksin.

— Ne gibi?.

— Evvela Mustafaya, Eminin Aliye, korucunun Şabana git, benden söyle:

Bu iyi saatte olsunlar oyununu muhtarla hocanın oğlu, bir de bakkal yapıyor!.. Bu gece onları kıs kıvrak yakalıyacağız, Osman ağalarını severlerse, birkaç arkadaş daha kandırarak, Recep dayının korusuna gelsinler!..

Genç muallim kıs kıs gülüyordu:

— Demek senin bu akşamki mazlûmluğun, budalalığın?.

— Mahsustu be.. muhtar da amma kandı.. köyün içinde en tehlikeli adam bendim. şimdi beni de «yola getirdim, korkut-

dum» diye bu gece köye cin, peri baskını yapacak budala.. köylüleri korkutacak, beni köyden attıracak.. Sonra, hocanın oğlile, bakkalla, ali kıran baş kesen... Ha, nasıl muhtarın plânı?.

— Dehşet!.

— Sen çoçukları iyice kandır, getir.. zavallılar cahildir, baksana, kahvede benden yana çıkan bile olmadı.

— Şaştım sana doğrusu Osman!. köylüler yüzüne düşman düşman bakıyorlardı..

— Aldırma! bu gece her şey, olacağına varacak.. yobazlığın kökünü kurutmalı, kurtuluş çaresi bu!..

— Haydi ben gidiyorum Osman, bir saat sonra Recep dayının korusundayız değil mi?..

— Recep dayının korusundayız.. haydi, sağlıkla!..

. . . .

Gece yarısı.. köy, ova, bayırlar ve bütün bağlar uyuyor.. Recep dayının korusunda birleşen, sekiz gölgeden biri hafifce seslendi:

— Tamamız değil mi çocuklar?.

— Tamamız Osman ağa..

— Oyun başlıyor.. Sakın korkayım, hele kaçayım demeyin.. pek ayıp olur, erkekliğinize yakışmaz.. göreceksiniz, sarı muhtarla, hocanın oğlunu ve bakkalı avucumuz içinde yakalıyacağız.. yürüyün şimdi..

Dedenin Osman, peşine taktığı yedi arkadaşile, korudan yola ve bahçeler arasına atladı,.

— Açık açık, yerden sürüne sürüne yürüyün, kendinizi belli etmeyin..

Hacı Kâhyanın bağını geçtikten sonra dik bir bayır inmeğe başladılar.. Dedenin Osman, buradan şehir yoluna inmek, sonra mezarlık önüne çıkmak istiyordu. Ay vardı.. ta uzaklardaki incir ağaçlarının kara gölgeleri görünüyor, derenin tahta köprüsü, yine her zamanki gibi sessiz ve hareketsiz duruyordu. Ta karşı eteklerin birinde ufak bir ışık yanıyordu. Hacı Kâhyanın meczup çobanı yine ateş başında kaval çalıyor, yine kuzular, sert kayalıklar ve deve dikenleri arasında meleye meleye uyukluyorlardı. Dedenin Osman son bir sıçrayıştan sonra şehir yoluna çıktı ve ve arkasına döndü:

— Şimdi buradan yavaş yavaş mezarlığa sürüneceğiz.. biribirimizden açılalım. Ben tek bir işaret vermeden oynaşmayın.. Ne yaparsam, ne söylersem, onu taklit edin.. haydi bakalım..

Sekiz gölge, beşer adım mesafe ile biribirinden ayrıldılar.. kâh tarlalar arasından, kâh, yol kenarından mezarlığa yaklaştılar.. selviler koyu gölgelerile, yine bu akşam da korkunçtu.. ince bir rüzgâr esiyor, mezar taşları sanki hafif hafif sallanıyordu.

Mezarlığın tam karşısına gelen Dedenin Osman, hafif bir sesle seslendi:

— Şimdi hepiniz burada bekliyeceksiniz, biraz sonra, sarı muhtar yine bağırmağa, gürültü yapmağa başlıyacak.. sakın tabansızlık etmeyin, hiç aldırmayın.. köye doğru yürürlerse arkalarından gideceğiz, tam meydanlığın orada haklarından geliriz.. bekleyin bakalım..

Köy uyuyordu.. derin sessizlik arasında yalnız uzaklardan, kesik kesik köpek havlamaları işitiliyordu.

Dedenin Osman içinden düşünüyordu:

— Toprak susamış ha!. dur bak toprak nasıl susar, görürsün sarı muhtar!.. senin gibi yobazlar bu memleketi yılan yuvasına döndürür, evvela seni kurutmalı, sonra sana benzerlerini... Dur hele, dur hele.. diyordu..

Ve düşünüyordu ki, bu köyde sarı muhtar ne zarar gördü?. Soygunculuğu ali kıran baş kesenliği ortadan yok oldise bu zaten onun hakkı değildi. Köylüyü soymak günahı değildi de, köyü temizlemek, hastalığı yok etmek, zavallı köy sakinlerini okutup öğretmek mi günahtı?.. Bu yobaz o sersem aklı, yılan kafasile bunu böyle mi düşünüyordu?.. Hâlâ mı bu adamlardan kurtulamıyacağız, hâlâ mı bu adamlar sırtımızda, kanımızı emen birer bit, kafamıza çöken birer baykuş gibi duracaklar?..

Dedenin Osman, birdenbire olduğu yerden doğruldu ve mırıldandı:

— Dikkat, geliyorlar!. bakın, mezarlıkta iki gölge.. nah üç oldu.. duyuyormusunuz?. Hakikaten taş mezarlar arasında üç gölge yan yana yürüyorlardı... Mezarlığın ucuna gelince, içlerinden biri elindeki büyük bir şeyi havaya kaldırdı ve arkasından gök gürültüsünü andıran boğuk bir ses çıktı: Güm, güm, güm!.. Gürültüler birdenbire çoğalmıştı.. teneke ve tahtalara çarpan, ev yıkılmaları, toprak çökmeleri ve boğuk hayvan ve insan sesleri gibi bir gürültü bütün ovaya yayılmış, mütemadiyen uzayıp, uzayıp yaklaşıyordu.. bir aralık, boğuk müthiş bir ses:

— Top...rak.. Susa.. mış..dırr!. Top... rak.. Susa...mış..dırrr!.. diye gürledi..

Osmanın yanı başında yere uzanmış olan korucunun Şaban, çeneleri titriyerek mırıldandı:

— Ağam, ödüm kopuyo!. bunla ecinler be ağam!.

— Budala!.. Muhtarın sesinden korkar mısın?. bak dikkat et muhtarın sesi değil mi bu?..

Ses yine ayni boğuk, korkunç, müthiş bir gürültü ile bağırıyordu:

— Top..rak.. Susa...mış..dırr!.. Top.. rak.. Sizi.. Yudacaaak!..

Korucunun Şaban birdenbire sevinçle dirildi:

— Ulan, muhtar bu be!. muhtarın sesi!.. «Yudacak!» diyor. Köyde ondan gayri kimse «Yudacak» demez.. vay domuzun yobazı. Ulen bizi kandırıyor be!. haydin, kalkın, dayanın, tutalım şu herifleri..

Dedenin Osman gülerek fısıldadı:

— Yavaş... Acele yok Şaban.. yavaş yavaş...

Mezarlıktan yola inen gölgeler artık adam akıllı görünüyordu.. üçü de beyaz kefenlere sarınmışlardı. Üçü de ay ışığında düpe düz görünüyordu.. Köye doğru yürürlerken işte üçü de belli oluyordu. Bakkalın ayağı hafif hafif aksıyor, Hocanın oğlu, iki tarafa sallana sallana yürüyordu.. Muhtar, ikisinin önünde gittiği için, iyice görünmiyordu.. yine o teneke, tahta, ev yıkılmalarını ve çöküntüleri andıran sesler devam ediyor, sarı muhtar, sesini boğup, dikleştirerek bağırıyordu:

— Top..rak.. Susa...mış...dırrr!.. Top... rak.. Sizi... Yuda caaaaak!..

Dedenin Osman uzandığı yerden:

— Haydi! diye mırıldandı. Sekiz gölge ağır ağır sürünerek, beyaz, kefenli üç cini takibe başladılar.. Üç gölge, köye girmişler, yine ayni gürültüler, ayni bağırışlar arasında köyün meydanlığına yaklaşıyorlardı.. vaziyetlerinden o kadar emindiler ki, dönüp arkaya bile bakmıyorlardı.. genç köylüler kâh yerde sürünüp, duvarlara sokularak, kâh köşe başlarına saklanarak onları takip ediyor, ara sıra sunturlu küfürler savuruyorlardı.. Dedenin Osman, bir aralık:

— Dikkat!. diye seslendi.. dikkat edin.. etraflarını saracağız!.. yayılın, sokak başlarını tutun!.

Üç gölge artık köy meydanlığına girmişti. Ağır ağır yürüyerek büyük kuyunun yanına yaklaşmış durmuşlardı.. sesler ve gürültüler yine devam ediyordu.. sarı muhtar, yine korkunç korkunç haykırıyordu:

— Tap..rak.. Susa...mış..dır!.. Top..rak.. Sizi... Yuda.....

Birdenbire dört taraftan çıkan sekiz gölge hızla koşarak kuyuya, gölgelere doğru hücum etti ve Osmanın gür sesi patladı:

— Oynaşmayın, kıpırdamayın!.. Yanarsınız!.. ve sekiz gölge, bir lâstik gibi bir anda büzülerek beyaz kefenli gölgeleri ortalarına aldılar..

Sarı Muhtar:

— Vay anam!. Diye boğuk bir çığlık kopardı ve önüne gelen köy delikanlısını bir yumrukta devirerek, hızla, köyün yokuşundan aşağı doğru kaçmağa başladı.

Dedenin Osman:

— Kaçma yobaz!. diye arkasından fırladı fakat sarı Muhtar henüz on beş yirmi adım koşmuşken birdenbire yere kapaklandı ve başı sivri taşlardan birine çarparak, olduğu yerde büzülüp kaldı.. Hocanın oğlu ile Bakkal, beyaz kefenlerile, kuyunun kenarına çökmüş, yüzlerini kapamışlardı..

Dedenin Osman, sarı Muhtara yaklaştı. Yüzü koyun kapaklanan vücudunu yavaşça çevirdi ve ay ışıklarında şunu gördü:

Muhtarın tam şakağından koyu bir kan sızıyor ve gözleri köyün yıldızla dolu gök yüzüne dikili, cansız ve hareketsiz duruyordu..

BİTTİ

Amerikanın İstiklâli ve Corc Vaşington

Yazan: Niyazi ACUN

Ebedî Şef Atatürkümüz gibi, Amerikanın da istiklâlini kazandıran bir Corç Vaşingtonu vardır.

Bu gün dünyanın en büyük ve zengin milletlerinden biri olan Amerika, Kristop Kolomp tarafından keşfedildikten sonra tabiî zenginliği bir Avrupaya yayıldı. Avrupa kıt'asından İspanyol, İngiliz, Fransız, İtalyan, Alman ve sair milletlerden muhacir akını başladı.

Amerikanın zengin madenlerine ve münbit topraklarına hâkim olmak isteyen İngiltere ve Fransa arasında şimalî Amerikaya yerleşmek için büyük ve uzun bir muharebe başladı.

1690 da başlayan muharebe üç sene devam etti, neticede Fransızlar mağlûp oldu. Evvelce İspanyollar da Fransanın akibetine düşmüştü; İngiltere bu galibiyetleri sayesinde tamamen şimalî Amerikaya hâkim olarak yerleşti.

Amerikada Avrupalı rakiplerini mağlûp eden İngiltere, Amerikayada siyasî ve iktisadî tahakküme başladı. Amerikayı kuvvetsiz görerek istismar siyasetine kuvvetle tatbik ediyordu:

«Amerikalılar İngiliz malından başka mal almıyacaklar, İngilterenin istediği vergileri itiraz etmeden verecekler.»

Yukarda söylediğim gibi Atlas Okyanusunu aşarak hür ve zengin bir hayat yaşamak için Amerikaya yerleşen muhacirler, İngilizlerin tahakküm ve ceberrutu karşısında huzur ve kazançları bozuldu. Sanki onlar, İngilterenin çiftliğinde çalışan kölelerdi. İngiliz tahakkümüne karşı Amerikalılar sızlanlanmaya başladılar ve bu Derebeylik tahakkümünü yıkmak isteyen münevverler kalblerindeki ihtilâl ateşile diğer kalbleri alevlemeğe başladılar. İngilizler ise, Amerikalılara tahakküm etmekten geri kalmıyorlardı. Amerikalılar memleketlerinde hürriyet havasını temine çalışıyorlarsa da İngilizler buna mâni oluyorlardı.

Kralları üçüncü Corc, Amerikalıların istiklâl isteyişlerini isyan telakki ediyor ve isyanı yatıştırmak için şiddetli kuvvet istimal ettiriyordu. Kralın isyan zannettiği kuvvetlere karşı kullandığı kuvvetler arasında nihayet ihtilâl müsademeleri başladı.

İngilizlerin çay resmine ilâve ettiği bir vergi yüzünden Amerikalılar isyan bayrağını kaldırarak, çay sandıklarını Boston limanında denize döktüler. Ve istiklâl savaşına başladılar. Bu savaşı Corç Vaşington idare ediyordu.

*
* *

Amerikalıları istiklâl savaşında galip getiren Corç Vaşington, bu gün hür yaşamak isteyen milletlerin hürmetle andığı tarihin büyük vatanperverlerinden biridir.

Corç Vaşington 1732 da Virginia'da doğmuştur. Bir İngiliz ailesine mensuptur. Karakter sahibi, insaniyet âşıkı olan Vaşington harp aleyhtarı bir insandı. İlk girdiği harp İngiliz bayrağı altında Fransaya karşı idi. Bu sefer de Amerikan bayrağı altında İngilizlere karşı muadele etmiştir.

Bu, giriştiği harp çok büyüktü. İstiklâl âşıkı Amerikalılardan mürekkep ordusu (16 000) kişilikti. Harp nihayetlerine doğru ordusu on bine düştü. Bu mücadele yıllarında orduda sefalet ve ve hastalık başladı. Fakat Vaşington'u gayesinden hiç bir kuvvet yıldırmadı. Onun için Amerikanın istiklâli lâzımdı. Ordusunu yeniden tanzim etti. Ve kendisini ileri attı. Harbe giriştiği esnalarda her türlü fenalığa, hiyanete, cinayete, yokluğa, silâhsızlığa rağmen hepsine galebe çaldı ve İngiliz galebesini yenerek zaferi Amerikan bayrağiyle göklerde dalgalandırdı. Ve bu suretle Amerika istiklâl davası uğrunda açtığı tarih sayfalarını şanla tamamladı.

Zafer temin edildikten sonra Corc Vaşington 1776 da Temmuzun dördüncü günü Amerikada Milli parlâmentosundaki beyannamesinde şunları okumuştur: «Zaferi müteakip burada toplanan Amerikan mümessilleri ilân ederki: artık Amerika hür ve müstakil bir millettir».

Bu kongrada Vaşington, Amerikanın ilk Reisi Cumhuru olarak seçildi. Vaşington, büyük bir adamdan ziyade sulh yaratan büyük bir dahi idi. Harbi Amerikanın istiklâli için yapmıştı.

Vaşington nazik, sade hayatı dahilinde memleketi yüksek dehasiyle idare etti, onun saçtığı ışıklarla Amerikan milleti istiklâlini aldı.

Vaşington sekiz senelik Cumhur reisliğinde bütün halkın hürmet ve sevgisini de kazandı.

Amerikan ordusu kumandanları onu bir aralık kral yapmak istediler, fakat, hürriyet, adalet ve halk taraftarı olan Corç Vaşington bu kabil sıfatı ne kendisine ve ne de Amerikan milletine lâyık bulmadığından kabul etmedi. Bu mütevazi insan ikinci intihap zamanında Reisi Cumhurluğu, memleketin intihap seviyesini yükseltmek gayesile kabul etmedi.. sakin bir hayata çekildi.

Onun sonsuz gayret ve çalışmasile hür bir Amerika doğunca memleketin idaresini başka vatandaşlarına terketti.

İşte, bu gün dünyanın en büyük ve zengin milleti olan Amerikalılar böyle doğdu.

KÜLTÜR DÜSTURU

İKİNCİ BASI

Kanunlar, Tefsirler, Nizamnameler, Kararlar, Talimatnameler Klavuz ve Andıçlar

Kültür yönetgelerinde, İlk, Orta, Yüksek okullarda yönetim, eğitim, öğretim alanlarında raslanan zorluklara cevap verir. Kültür özdeşlerine, Öğretmenlere, Öğrencilere, ece ve egelere, Avukatlara her zaman lâzımdır. 1170 Sayfa, 3 Lira.

A. Bedri EDİS Maarif Memuru — Bafra

Satış Yeri : RESİMLİ AY T. L. Şirketi: İstanbul

MAHALLE MEKTEBİ

Yazan :
EKREM SABİT

Ben onun son zamanlarına yetiştim. Hubyarda. bir sokak başında, camiden bozma bir mektepti. Küçük bir minaresi, mini mini bir bahçesi vardı. Dıvarlarını hanımelleri kaplamıştı. İçi çok çıplaktı. Ön kapıdan girilince küçük bir antreyi müteakip sağda büyücek bir odada ders görürdük.

Beni ilk defa boynumda cüz'ü kesesi, başımda atlas bir başlık olduğu halde, tıpkı sünnet çocukları gibi, giyimli kuşamlı götürdüler. Evden çıkarken korkmuyordum. Fakat mektebin kapısı önünde ayaklarım dolaştı, babaannem elimi tutmasaydı, belki de kaçacaktım.

Küçük avlıya girdiğimiz zaman çocukların şarkı söyledikler ini sandım. Bu beni biraz teselli etti. küçük kafamla, şarkı söylenen yerde korkunç birşeyin olmayacağına ihtimal verdim.

Fakat içeriye yaklaştıkça bu çocuk seslerinin gittikçe karıştığını, birbirine girdiğini, intizamsız bir bağırışmadan ibaret olduğunu hissettim. Kapı hafif aralıktı, içeride birtakım çocuk başlarının, ağızları açık, gözleri kapalı, mütemadiyen sallandığını gördüm.

Çocuklardan biri bizi fark etmiş olacakki oturduğu yerden, bizim görmediğimiz yerde bulunan birine doğru seslendi. Birdenbire sesler durdu, bütün gözler kapıya çevrildi. O zaman baba annem, başındaki beyaz başörtüyü düzelterek :

— Hu, ayol, burda kimseler yok mu ? diye seslendi.

Çocuklar halâ ısrarla kapıya bakıyorlardı.

Birden kapının aralığı koca bir vücutla kapandı ve kanat açılıverdi. Eşikte, koyu esmer yüzlü, iri ve şişman bir hoca göründü. O kara iri gözleri ile evvelâ bana şöyle bir baktı. Bir anda baştan aşağı buz kesildim, bacakarım titredi ve yeniden düşmemek için baba annemin yeldirmesine yapıştım.

İri yarı, kara kaşlı, kara gözlü adam benden gözlerini kaldırıp bu sefer baba anneme dikti :

— Hayır ola hatun ?

Baba annem de korkmuştu zahir . Korkma saydı, sesi bir anda incelivermezdi...

— Efendi Hazretleri ... Bizim hafittirde ... Getirdik, mübarek olsun diye ...

— Yaaaa !.. Bu mu o ?. Gel bakayım bana .. (Aman Allahım, sanki ölüyordum). Gel, gel, kaçma .. (Hey büyük Allahım, hey büyük Muhammedim !..) Ne kaçıyorsun ? Oooo, yooo; bak, ben senin hocanım, hele hele !.. (Anneciğim, anneciğim!) dur canım, olmaz Aaa. Olmaz bu hanım, bu çocuk okumaz !..

Biranda bir çığlık basarak ağlamağa başlamıştım. Öyle ki, iki gözüm iki çeşme ... İki elimle kulaklarımı kavrayarak ve baba annemin yeldirmesine saklanarak ağlayordum.

Baba annem de titizlenmişti, bir anda canlandı, yeldirmesini çekti ve beni ortada bıraktı. :

— Sus, ağlama ! Hadi bakayım, git hocanın elini öp !.. Ayol, o seni adam edecek, Hem... bu akşam mektebe başlamadan eve gidersen ... Billâhi baban öldürür. Hadi, hadi ...

Ve beni bir taraftan kendisine kaçmayayım diye çekilerek, bir taraftan da elile iterek hocaya doğru yürütmeye çalışıyordu.

Bir aralık gözlerimi uğuşturarak yumruklarım arasından sınıfın kapısını gördüm. Aman Allahım, çocuklar birbirleri üzerine binerek kıskıs kıslayup, itişerek, kakışarak beni seyrediyorlardı. Benim de nihayet kendilerine baktığımı görünce, içlerinden biri, siyah mürekkeple yer yer lekelenmiş dilini çıkardı, bir başkası parmaklarını açup burnuna götürdü ve « nanik !» yaptı.

Bu beni bir anda hocaya bağlayıverdi. Birkaç saniye içinde bu çocuklarla birlikte - o, evvelce pencereden hasretle seyrettiğim oyunları - oynayacağımı, koşup haykırabileceğimi düşündüm, sonra başımı kaldırıp hocaya baktım, o bana eskisinden daha sevimli göründü. Belki de bu sırada baba anneme bakarak söylediği sözlere beni yumuşattı :

— Mümeyyizin oğlu mu ?. Ha, Beyefendi nasıldırlar ? İyidirler inşallah.. Arasıra Postanenin önünde rastlaşırız.. Mubarek zattır...

Ben, kapıyı dolduran çocuklara baktıkça yumuşayor, hatta gülmeğe hazırlanıyordum. Envai türlü maskaralıklar yapıyorlardı. Biri ötekinin sırtına biniyor, kaşla göz, elle baş işaretile eşek taklidi yapıyor; bazısı da hocanın arkasından göbek atarak oynuyordu.

Nihayet hoca da benim sustuğumu görünce, sesine tatlı bir ifade vererek yaklaştı.

— Gel bakayım oğlum, gel ! Haydi, gel bak nasıl güzel güzel okuyoruz. Sende gel oku !..

Kolumdan tutmuştu, yavaş yavaş kapıya dönerken çacuklar birdenbire çil yavrusu

gibi dağıldı. Bibirlerinin üslüne düşerek komik bir kargaşalık içinde kaçıştılar. Bu benim büsbütün hoşuma gitti, sınıftan içeriye girdik.

Burası iki parmaklıklı penceresi ile bir taş odayı andırıyordu. Kireçleri dökülmüş dıvarlarda sesli, sessiz harfleri gösteren mukavva lâyhalar, birbirine girmiş kelimeler ve acayip bir başka lâvha.. Kapının yanında, manasını sonra öğrendiğim bir siyah tahta ve üzerinde beyaz bir yazı... Karşıda düz tahtadan yapılmış bir rahle ve kaba bir minder...

Hoca beni hasır üzerinde dizilmiş çocukların yanına götürüp oturttu. Öteki elindeki para kesesini de — biraz evvel baba annem vermişti — kuşağına soktu. Yürüyüp yerin geçti.

—Haydi bakayım, yeni baştan.. Elif üstü e... Be üstü be üstü be .. Te üstü te ...

Çocuklar birdenbire, sanki canlanmışlar gibi hep bir ağızdan, vücutlarını ve ve kafalarını alabildiğine sallayarak, arasıra birbirine gizlice çimdik atıp şakalaşarak bağırmağa başladılar.

— Elif üstü Eeeee !.. Be üstü Beeee !.. Te üstü Teeee !...

Fakat sahne gerçekten çok komikti. Beni şaşırtmıştı. Sağa, sola bakmaktan, sesleri dinlemekten yorulmuştum. Meselâ çocuklardan biri alabildiğine sallanırken birdenbire sıçrıyor, sonra bir avaz duyuluyordu.

—Elif üstü Eeeee !.. Be üstü Beeee !.. Ay..... Hocafendi, baksana şu Amed'e, be!.

— . . . . Eeeee !.. Be üstü Beeee !.. Te üstü Teee . . . Yapma beee !.. Hoca.indi bee . . . Çimdik atıyor, beee ! . . . . .

Birdenbire hocanın top gibi sesi çatlıyor :

— Ulan . . . gelirsem kafanı patlatırım, habis !...

Bu böyle bir müddet devam etti, sonra başka bir fasla geçildi ... Hoca söylüyor, çocuklar avazları çıktığı kadar haykırıyordu :

— Bismillâhi . . . .
— Bismillâhiiii ! . . .
— Ruhmanirrahim ! . . .
— Rahmanırrahiiim!.
— Kulhüvallahi ahaddd ! . . .
— Kulu . . . valla . . . i i - aaahaddd !..
— Allahussamet ! . . . . .
— . . . .

Aman Yarabbi : Bu atmosfer içinde ben bile mest olmuş, sallanıyordum. Bu ne hava idi ? Sanki yeniden doğmuştum, şu sümüklü, şu yalınayak, şu arsız arsız bağıran çocuklar kadar hiç kimseyi ömrümde bu kadar çok sevmemiştim ...

Bu gürültü, patırdı, bu hengâme bir müddet daha devam ettikten sonra sıra Amme'ye gelmişti. Hoca dıvara dayalı sopayı alarak seslendi :

— Gel bakayım Mıstıfa ... oku dersini..

Kalabalıktan bir çocuk kalktı, korka korka hocanın önüne geldi, oturdu ve kekeleye kekeleye okumaya başladı. Hoca kaşlarını çatmış, dinliyordu. Arada bir sopasını rahleye hızla vuruyor, sonra haykırıyordu :

— Doğru oku, zındığın oğlu ! . . .

Biranda öyle korkunç bir hal almıştı-ki, benim biraz evvelki sükûtum yine allak bullak oldu; hele birdenbire saldırıp ta çocuğu kulağından kavrayınca, büsbütün korktum. Zaten evden buraya gelinceye kadar heyecandan yo!da birkaç kerre dıvar diplerine, yahut baba annemin ahbaplarının evlerine uğramıştım. Fakat şimdi sanki böbreklerim hançerleniyordu, öylesine bir ihtiyaç içinde kıvranıyordum.

Birinci talebe sümüğünü çeke çeke yerine otururken hocanın karşısına bir başka talebe geçti, oturdu. Fakat oturmasile sağ yanağına müthiş bir tokat yemesi bir oldu.

— Habis!.. Mel'un!.. Bu mubarek kitabın üzerindeki tasvirler ne ?

Ah, ah, Yarabbi .. Çatlayacaktım, korkudan mı, dehşetten mi, yoksa gerçek bir ihtiyaç mı ?

Ben böyle kıvranırken arkadan bir ses :

— Enaiye bak, mahallebi çocuğu, ne olcak !. Çişi geldi, donuna işiyecek ! diye mırıldandı. Bir başka ses :

— Bırak ta işesin, dayağı hep biz mi yiyeceğiz ? Biraz da efendi oğulları yesin!.

— Aman aman, bak Hasan !... Yüzü horoz ibiği gibi kızardı, galiba koyverdi.

— Ne çabuk be ?

Evet, ne çabuk.. Olanlar olmuştu. Bir taraftan hocanın korkusu, bir taraftan çocukların fısıltıları sekizinci yaşımda üçüncü yaşımın işini gördürmüştü. Artık rahattım. Fakat nesine rahat ?. Bir heykel gibi duruyordum, hiç kımıldamıyordum, her saniye kulaklarımın oğultusu artıyor, başım dönüyor ve gözlerim kararıyordu. Artık arkamdaki fısıltılar yerine sürekli, fakat kesik gülüşmeler duyuyordum.

— Cafer amcanı çağıralım mı, Tonbul?

— Ulan, ammada gevşek miş! Bunun annesi kıçına kızgın maşa mı bastı ?

— Yok be, o hanım evlâdı o !.. Hiç dayak yer mi ?

— Söyliyelim mi hocafendiye!. Haydi, Arap, sen söyle ?.

Birdenbire bir ses duyuldu :

— Hocaindi, hocaindi!..

Hoca başını kaldırdı ve benim bulunduğum tarafa kaşlarını çatarak baktı :

— Ne var, ne oluyor ?

— Hocaindi, bu hanım evlâdı varya...

— Eee . . . ne olmuş ?

— Donuna yaptı !..

Hocanın gözleri birdenbire üzerime dikildi. Ah, ölüyordum sanki.. Birkaç saniye öyle baktı ki .. Yok oluverdim, teneffüsüm kesilecekti. Fakat bu bakış birdenbire yumuşadı. Sanki gözlerinin içi bir tebessüm ışığile yandı. Sınıfta derin bir sessizlik oldu. Sonra hocafendinin boğuk sesi duyuldu:

— Kemal, sen al bunu da, dışarı çıkar, götür evine... Yarın gelsin ! Dedi...

Gelecek Sayıda

Geçmiş Zaman Olur ki ...

Mahalle Çocukları

—YARIM AY—

Y A K I N D A

- *En Güzel Romanlar*
- *En Güzel Hikâyeler*
- *En Canlı Mevzular*
- *En Yeni Sayfalar*
- *En Olgun Münderecatla*

Çıkıyor

İZMİT
Gazetesinde

Yazan :

Türk Yolu gazetesi tahrir hey'heti

Güneş, körfez eteklerinde yavaş yavaş eriyor, etrafta ağustosun o, cehennemi ateşi ve alevi var. Demir yolunda muharrir Cevdet Yakub'a rast geldim.

Genç ve kıymetli arkadaşımı çok neş'eli idi. Kara gözleri alev alev. yanıyordu:

— Hayrola dedi, seni buralara hangi rüzgâr attı böyle...

— Senin Türk Yolu'nun ruzgârı.. dedim..

Tatlı tatlı, güldü :

— Öyledir, dedi, bizim Gazete genç bir kıza benzer, insan bir defa cazibesine ram olmaya görsün, kolay kolay kurtulamaz yoksa..

. . . .

Onunla beraber Orta hanın karanlık, kurunu vustâi merdivenlerini tırmandık.

— Bizim büyük Yüce gezide, dedi. Küçük Yüce de Kâğıt fabrikasına gitmiş. Seni görselerdi ne memnun olurlardı...

Sonra bana Gazete hakkında şu izahati verdi:

— Türk Yolu 15 seneden beri intişar etmektedir. Gazetemizin sahibi ve Baş Muharriri Rifat Yücedir. Kendisi aynı zamanda Vilâyet Umumî Meclisi azasındandır. Eskiden de Parti başkanı idi.. Yaşının 70 i bulduğunu söylerler ama, o halâ 25 yaşındaki bir genç gibi dinç ve enerjiktir. Hiç durmadan, usanmadan ve dinlenmeden bütün Vilâyet mıntakasını gezmektedir. Tetkiklerini tatlı bir üslubla yazmaktı ve alâka ile okutmaktadır. Bizim imtiyaz sahibine İzmitin Evliya Çelebisi de derler..

Ben de, acizane, bu gazetenin yazı işlerini idare ediyorum. Vilâyetin bütün münevver ve güzide gençleri tabiî olarak yazı arkadaşlarımızdır. Gazetemizin hususiyeti ve takip ettiği gâye mahallî bir gazete olmak ve siyasi hâdiseleri Baş muharririn liyakatli kalemine terk ederek, edebî, ilmî, içtimaî, millî ve mahallî mevzuları yazmaktır. Türk Yolunun en büyük muvaffakiyet sırrı budur.

Türk Yolu'nun tetkik ediyorum.

Tertib, teknik, güzel.. 6 sütün üzerine büyük ve mütekâmil bir Gazete.. Müteaddid klişelerle de tezyin edilen sayfalarında olgun bir hal var..

Türk Yolu Sahip ve Başmuharriri
Rifat YÜCE

(Körfezli) imzasını taşıyan Fıkra cidden canlı, çekici ve alakâlı bir mevzuyu ıhtiva ediyor: Üç sütun üzerine, iki ve tek sütun üzerine serpiştirilmiş manşetlerde ustaca bir hususiyet var. İşte bir kaç tanesi :

(Millî Şef Çorumda)

(İnönü, tezahüratla istikbal edildiler) (Halk, büyük Şefi iştiyakla karşılıyor, bayram yapıyor.)

Bir iki tane daha:

(Korkunç talıh) Zavallı bir ateşçi tüyler ürpertici bir şekile can verdi. Tren, son sür'atle yoluna devam ediyordu; Osmaneli köprüsüne gelinmişti ve sonra...

(Şehirimizde bir müze tesis ediliyor) İzmitte elde edilen Tarih Hazineleri Bunlar mükemmel bir şekilde tasnif ediliyor.

Ve bir başlık: (Hikmetinden sual olunmaz?.) ve saire ve saire...

İç sayfaları da ayni güzellikte: İkinci sayfada Fıkra diye bir başlık. Bu sütunda muhitten karikatürize edilmiş parçalar var. Fıkracı imzalı kalem sahibi eski bir gazeteciye benziyor. Akıcı bir üslub sizi merakla ardından sürükliyor. (Şehir ve Memleket haberleri) üç sütuna ayrılmış.. Burada Mahallî havadisler, dilekler, yazılar var.. Haftada Bir serlevhalı ve Cihat Savaş imzalı bir yazı da zararsızca.. Bir iki satırla diye tutam tutam, fıkralardan bahsederek arkadaşlarına takılıyor.

Hikâye, Röportaj, şiir, şakalar, köylü yazıları ve Belediyeden bir çok dilekler:

Şevki Artun, Ziya Vehbi, Turgut Baykal, Yunus Nüzhet, Nedime Gündüz, Edip Terzioğlu, Fıkracı, Şakacı, Üç yıldız, File, Muallâ Tarcan, Sevim Salahor diye bir çok imzalar. İyi ve güzel yazılar..

. . . .

Türk Yolu Sekreteri :

— Efendim, dedi, Gazetemiz vilâyetin her köşe ve bucağına kadar git-

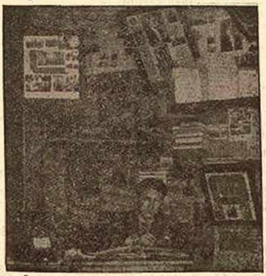

İdare Müdürü Mehmet YÜCE

"TÜRK YOLU„

Bir Saat'

●

Faik ZONDAÇ

●

mekte ve alâka ile okunmaktadır. Bizim kazalarda, Nahiyelerde ve hattâ Vilâyetin her köyünde hususî Muhabirlerimiz vardır. Türk Yolu, Kocaeli halkının candan bir arkadaşıdır. Şimdi gayemiz ve bütün emelimiz bu gazeteyi yevmi yapabilmektir.

Başında Cevdet gibi genç bir kıymetin bulunduğu Türk Yolu'nun bu kadar alâka ve sempati toplamasına şaşmak lâzımdır.

Gönül istiyor ki, yürdda tek ve dağınık küçük yapraklar içinde çıkan ve yazı yazmasını beceremiyen bir takım kimseler elinde ziyan ve heba olan, kendi muhitlerini birköşeyebırakıb da, günü vemodası geçmiş ajans haberlerini sahifelerine geçiren diğer vilâyet gazeteleri Türk Yolu'nu örnek tutsunlar.

Evet, oradan ayrılırken hep böyle düşündüm ve Türk kültürü namına böyle temenni ettim.

Türk Yolu Matbaası önünde okuyucular

Muharrir Cevdet BAYKAL

Muharrir Cevat SAVAŞ

İZMİT TARİHİ YAZILIYOR

Eski İzmit'in Bir Görünüşü

Marmara kıyılarının en eski topraklarına kurulmuş olan İzmit, yer altı ve yer üstü eserlerile pek kadim bir maziye sahiptir. Roma'lılar devrinde bile parlak bir mevkii haizdi ve asırlarca birçok istilâ orduları tarafından çiğnenmiş, birçok İmparatorluklarının gözde şehiri olmuştu.

Altı ve üstü birçok eski eserlerle dolu olan İzmit'in Tarihini yazmak üzere İzmit Halkevi tarafından yeni çalışmalara başlanmıştır. Şehrin münevverleri arasında en salâhiyetlilerinden on bir zat bu ehemmiyetli işe memur olmuşlardır.

Uzun tetkiklerin mahsulü olarak meydana çıkarılmağa çalışılan İzmit Tarihi üç ciltten müteşekkil olacaktır. Birinci cilt Osmanlı devrinden evvelki İzmit'i, ikinci cilt Osmanlı devrindeki İzmit'i, üçüncü cilt te kurtuluş harbinde ve Cümhuriyet devrindeki İzmit'i anlatacaktır.

İzmit Tarihi'nin Osmanlı devrinden evvelki kısımlarını : Mehmet Ali kâğıtçı, Nüzhet Unat, Bayan Hasibe, Halit Neşter, Bedri Ahıskalı; Osmanlı devri kısımlarını: Zeki Vural, İclâl Par, Hikmet Öken, Nuri Özdoğan; kurtuluş harbi ve Cümhuriyet devri kısımlarını : Asım Ardaman, Rifat Yüce, Salih Kalemci, Cevdet Baykal yazacaklardır.

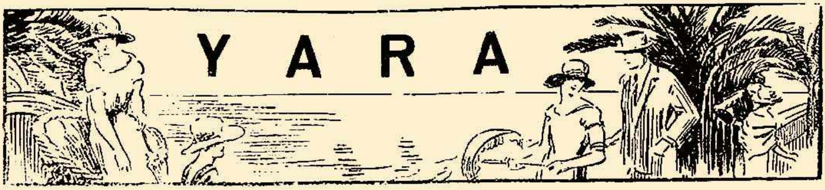

YARA

— Sen dans etmiyecek misin kızım?

Yüzüme bakarak güldü:

— Siz edecek misiniz?..

Takma bacağımı gösterdim:

— Bununla mı?..

— Ne olur?.. Pek âlâ edebilirsiniz.

— Çocuğum, deli misin?, bu kalabalığın içinde bu mümkün mü?..

O zaman omuzlarını silkti:

— Ben de etmem öyle ise!..

— Niçin?, Seninle ben bir miyim?.

Bu sırada Muhtar karşıdan geldi ve Mefkûrenin önünde eğilip kendisini dansa davet etti. O reddediyor:

— Affedersiniz beyefendi, biraz rahatsızım, diyordu.

Fakat ben israr ettim:

— Mefkûre inat etme kızım. Dansedemiyecek kadar hiç birşeyin yok... Muhtar da ilâve etti:

— Çok değil... bir def'a, hem pekaz...

Benden imdat bekliyormuş gibi yüzüme bakıyor. Fakat ben büsbütün israr ederek:

— Haydi kalk diyorum. Kalkmazsan darılırım...

Çaresiz kalktı. Şinasi beyin küçük kızından güzel dans öğrenmişti. Muhtarla dönen çiftlerin arasına karıştılar.

Dans bir çeyrek kadar sürmüştü.

Cazbant durduğu zaman yanımda oturan Şinasi bey güldü:

— Şu bizim babadan kalma orta oyununu seyretmek bu fırıldak gibi dönülen dansın seyrinden bin kat daha zevkli değil midir? Bu suale alt tarafımızda oturan yaşlıca bir hanım cevap verdi:

— Elbette beyefendi.. nedir bu firenk oyunu böyle?.. Biribirine sarılıp savrulmanın da zahir kendine göre bir zevki var...

Bu sırada Mefkûre ile Muhtar yanımıza geldiler...

— Mefkûre yoruldun mu? diye alay ettim.

Muhtar bey onu metediyordu:

— Çok güzel dansediyorlar efendim. Demin biraz nazlandılar amma!..

Mefkûre gülerek karşıma oturdu. Önümüze çaylar gelmişti. Muhtar da bizim masaya oturdu. Samiye hanım pasta dağıtıyor, kocası çayları koyuyordu.

Bir aralık Muhtarın Mefkûreye dikkatli dikkatli bakması nazarı dikkatimi celbetti. Gayri ihtiyari gözlerimi çevirdim, ve belli etmeden kızımı tetkik etmeğe başladım.

№: 5

Yazan:
KERİME NADİR

Tuhaf şey! Mefkûre hakikaten bu akşam çok güzeldi. Bal rengi bir abajurdan dökülen kuvvetli ziya altında, gözlerinin rengini andıran mai elbisesile ve büyük bir itina ile toplanmış dalgalı saçlarile bütün nazarları kendine çekecek kadar güzeldi. Ben şimdiye kadar onun bu güzelliğine dikkat etmemiştim. Muhtarın mütecessis bakışları bana ilk def'a kızı mı seyretmeği hatırlatmıştı. Çay partisi bitti.. tekrar dans başlıyacaktı. Muhtarın bir dans teklifine hazırlandığını hisseden Mefkûre bana döndü:

— Bu sefer de sizinle dansedeceğim.. demin ben sizin sözünüzü dinledim.. şimdi de siz benim sözümü dinliyeceksiniz.. garip ve hâkim bir vaziyetle cevabımı bekliyordu. Gülmeğe başladım:

— Herkesin içinde ben dansedemem, kızım... Eğer mutlaka benimle dansetmek istiyorsan şu bitişik odaya geçelim.. orada biraz gayret ederim belki...

Cazbant başladığı için ortada dönenler çoğalıyordu. Bizim muhaveremizi dinliyen Muhtar gülümsiyerek başını önüne iğdi. Mefkûre ayağa kalkmıştı. O önde ben arkada ara kapıdan geçerek bitişik odaya girdik. Uzun seneler dansetmemiştim. Mefkûre beni idare edeceğini söyliyordu. Fakat ne olsa sakat bir bacakla dansetmek kolay birşey değildi.

Derinden gelen güzel bir valsa uyarak dönmeğe başladık. Önceleri ayaklarım dolaşıyor ve sık sık şaşırıyordum. Fakat yavaş yavaş alıştım ve hareketlerim düzeldi.

Şimdi tatlı bir rüzgâra tabi olmuş akıyor gibi idik.. mavi bir ampülün aydınlattığı küçük oda, gözlerime mehtaplı bir yaz gecesinin parlak rüyası gibi görünüyordu. Bir aralık Mefkûre başını omuzuma dayadı. Derin nefesler alıyordu. Yorulmuş mu idi?.. Sormak istedim. Fakat aramızdaki esrarlı sükûtu bozmamak için vaz geçtim.

Cazbantla berabe ayaklarımızda durdu. Fakat o hâlâ ayni vaziyeti muhafaza ediyordu. Avucumdaki küçük elini sıktım:

— Mefkûre...

Bir rüyadan uyanır gibi silkindi.

— Yoruldun mu kızım?..

—Hayır muallim bey... İsterseniz çıkalım.

Salona çıktığımız zaman Muhtar bey gülüyordu:

— Hanım efendinin arzuları yerine geldi artık değil mi Azmi beyefendi?..

Gülüştük ve yerlerimize oturduk. Vakıt epey ilerlemişti. Bazı davetliler evlerine dönüyor, bazıları da bahçede bir mehtap gezintisi yapmayı teklif ediyordu. Mefkûreye sordum:

— Gidelim mi kızım?..

— Siz bilirsiniz... İsterseniz gidelim...

O sırada söze Şinasi bey karıştı:

— Durun bakalım.. Ne oluyorsunuz?.

Dünyada bırakmam şimdi... haydi bahçeye çıkacağız...

. . . .

Güzel bir mehtap vardı, biraz evvel rüyasını gördüğüm parlak bir mehtap... Kalabalık, bahçenin her köşesine dağıldı... her taraftan sesler ve kahkahalar geliyordu.

Mefkûrede hafif bir neş'esizlik görüyordum. Acaba eve gitmediğimize mi canı sıkılmıştı? Zaten çok kalacak değildik ki!

Bir aralık onu yanımdan kaybettim. Fakat meraka düşmedim. Belki bir sebepten dolayı köşke dönmüştü.

Halbuki biraz sonra, Muhtarla birlikte arka kapıdan geldiklerini görünce kalbime bir şüphe girdi. Kızımın gözlerinde şüphemi takviye edecek izler aradım. Lâkin bulamadım. Öfkeli ve sinirli idi.

Yanıma geldiği zaman aşikâr bir can sıkıntısıyla:

— Artık gidelim muallim bey, dedi.

Bu sözü benden başka kimse duymamıştı. Zaten duyacağını bilse bana «Muallim bey» diye hitap etmezdi.

— Peki, dedim. Mademki istiyorsun...

Ayrılırken ortada Muhtarı göremedim. Acaba neden Mefkûrenin canı sıkılmıştı?. Yolda ona bunu sordum.

Omuzlarını kaldırır gibi bir hareket yaparak:

— Hiç bir şeyim yok! dedi.

Fakat ben:

— Muhtarla ne görüştünüz: diye ilâve ettim.

Birdenbire başını kaldırarak dikkatle yüzüme baktı:

— Onunla görüştüğümü siz nereden biliyorsunuz?..

Gülümsediğimi görünce, gözümden kaçmıyan vaziyetin sırrını ortaya koydu.

— Bana evlenme teklifinde bulundu, tabii reddettim.

Şaşkın bir halde.

— Niçin? diye haykırdım.

— Bu suali o da sordu. Fakat cevap vermekten âciz olduğumu söyledim ve bir daha bana bu sözü tekrar etmemesini rica ettim...

— Hiç iyi yapmadın Mefkûre!. Muhtar iyi bir gence benziyor.. neden hiç bir sebep yokken, saadetini elinle çevirdin?...

Eğildi, açık bir nazarla gözlerimin içine baktı;

— Muallim bey, benim mustarip olduğumu arzu etmezsiniz değil mi?

— Bundan şüphe mi ediyorsun?..

— O halde bir daha bana bu meseleden bahsetmeyin!..

Cevap vermedim. Eve gelinceye kadar da hiç birşey konuşmadık.

* * *

Mefkûrede garip bir haleti ruhiye var. En neş'eli bir zamanında, bir çocuk gibi şakalaşırken birdenbire küsüyor ve susuyor. Hattâ bazı def'alar ağladığı bile oluyor.. Onun bu bir dakikası bir dakikasına uymıyan garip mizacı günden güne daha ziyadeleşiyor sanıyorum. Neden böyle yapıyor?.. Üzüldüğü birşey mi var?.. Ona bu hal Şinası beylerin çay gecesinden sonra arız oldu. Acaba Muhtar beyin teklifine mi sıkıldı? Fakat artık o mesele kapandı. Neden bu hâli düzelmiyor hattâ artıyor? Birkaç def'a bunu kendisine sormağa niyetlendim. Fakat daha ziyade canını sıkmaktan korkarak vaz geçtim. Emine kadın da bu değişikliğin farkına varmış olacak ki bir gün bana:

— Beyefendi, dedi, Mefkûre zannedersem bir şeye kederleniyor. Bunu nasıl anlasak?

— Ben de görüyorum Emine kadın, dedim ve ümitsizce gülümsedim.

* * *

Nefis bir yaz akşamı... Arkamızdaki küçük tepeye tırmanıyoruz. Deniz, akşam güneşinin kızıllıkları altında tutuşmuş gibi... Üstümüzden uçuşan kuşlar cıvıltılarile bu güzel yaz akşamının sanki şiirini besteliyorlar...

Bir kaç söğüt ağacının gölgelediği sed gibi bir yere geldiğimiz zaman yanımda hiç konuşmadan yürüyen Mefkûre durdu:

— Burası güzel değil mi muallim bey?.

— Çok güzel... oturalım istersen...

Yan yana çimenlerin üzerine oturduk. O neş'eli bir sesle sordu:

— Çıktığımıza ne kadar iyi ettik değil mi muallim bey?.. Neden sanki her zaman buraya gelmiyoruz?..

Onun birdenbire neş'elendiğini görünce ben de neş'eli bir sesle cevap verdim:

— Kim bilir?.. Akıl etmiyoruz belki..

Fakat neş'esi çok sürmedi... Gözlerini bir yeis bulutu kapladı.

— Muallim bey.. şairler yaz akşamlarının gurubundan ilham alırlarmış... Bu adamlar acaba bunun için mi yazdıkları şiirleri hüzün, keder, ve ıstırapla doldururlar?..

— Neden kızım? Gurup şairlere yalnız hüzün ve ıstırap mı ilham eder?..

— Bilmem muallim bey.. ben öyle zannediyorum.

— Garip çocuksun!..

Başını önüne eğdi. Yüzü dalga dalga kızarmıştı. Çenesini okşıyarak alay ettim:

— Hâlâ çocuksun, hâlâ!... Seni hiç büyümüş göremiyeceğim... Şu en ufak şeye adeta hırslandın!..

Başını çevirmeden cevap verdi:

— Ben zaten nazarınızda daima çocuğum ve çocuk kalacağım...

Sesi titriyordu. Gözlerinin dolduğunu hissettim. Ve bir ânda dizlerime kapanarak hıçkırmağa başladı. Ne olmuştu? neden ağlıyordu?...

— Kaldır başını dedim. Beni üzmek için mi böyle yapıyorsun?..

Başı dizlerimin üstünde sarsılıyordu. Bu şüphesiz bir sinir hâli idi. Ellerimi saçlarında gezdirerek sükût ettim.

Güneş batmış, ortalığa penbe bir esmerlik çökmüştü. O zaman bu hırçın ve inatcı başı dizlerimden kaldırdım ve göğsüme çektim. Ağlamaktan kıpkırmıze olan gözlerini açtı. Yüzüme derin bir minnetle bakıyordu. Başını ellerimin arasında sıkarak:

— Yaptığını beğeniyorsun değil mi? dedim.

Cevap vermedi. Gözlerini kapadı ve ortalık kararıncıya kadar hareketsiz, öylece kaldı.

* * *

Atelyemde, şuraya buraya âtılmış resimleri, kâğıt parçalarını topluyordum. Yavaşça kapı açıldı, içeri Mefkûre girdi. Bana doğru gelirken gülüyordu:

— Muallim bey, bakın size ne getirdim!..

Arkasında sakladığı ellerini uzattı. Avucunda iki tane iri şeftali vardı.

Gülerek:

— Bunları nereden buldun? Diye sordum.

— Hani bir söz vardır, dedi. Üzümünü ye de bağını sorma, derler. Siz de nereden bulduğumu öğrenmek istemeyin..

Karşıma geçip oturdu. Başına, dağda topladığı kır çiçeklerinden bir kırland yapmıştı. Lüleli saçları omuzlarına dökülüyordu. Bu değişik tuvaleti ona çok yakıştırdım. Kızım yine bu gün çok güzeldi. O anda aklıma bir şey geldi.

— Hiç vaziyetini bozma Mefkûre, dedim. Ve derhal sehpayı karşısına getirerek hazırlamağa başladım. O resmini yapacağımı anlamıştı.

— Kendinize iş çıkarıyorsunuz muallim bey, diyordu. Kaç resmimi yaptınız, elvermedi mi?...

— Bu sözü söylemekte tamamile haksızsın, dedim. Bir ressamın nadide modeli hiç bir zaman eskimez..

Dudaklarında hafif bir tebessümle sakin duruyordu. Ben yüzünün bu manasını kaybetmeden çizmek için bütün gayretimle uğraşıyordum.

Çehresi en ince çizgilerile ve en derin ifadesile meydana çıkmıştı. Saçlarının ve bedeninin yalnız krokisini çizdim. Çünkü onu karşımda daha fazla hareketsiz bekletmek istemiyordum. Elimden fırçayı bırakarak:

— Tamam, dedim. Artık serbessin!..

Yerinden kalktı, tablonun karşısına geldi. Resmini uzun, uzun tetkik ettikten sonra biraz hayretle sordu:

— Mübalâğa etmişsiniz muallim bey... Ben bu kadar güzel miyim?

— Hiç bir şey ilâve etmedim Mefkûre, dedim. Hatta belki kusuru bile var...

Bu sözüm onu güldürdü:

— Demek ben bu kadar güzelim ha!.. Bunu bana öğrettiğiniz için size teşekkür etmeliyim...

Sıçrayarak kapıya kadar yürüdü. Arkasından bağırdım. Dışarı çıkarken tekrar döndü:

— Resmimi kaça yaptınız?.. Yarın fiyatını konuşmağa geleceğim...

Sonra tatlı bir kahkaha attı ve kapıyı çekti.

* * *

Bazı ufak tefek almak için çarşıya çıkmıştım. Geç vakit eve dönerken arkamdan biri seslendi. Başımı çevirdim: Eski mektep arkadaşlarımdan Hakkı.. Onu bundan yirmi gün evvel de bir kere görmüştüm. Hemen yanıma yaklaştı. Gülüyordu:

— Sana yağlı bir müşteri buldum, dedi. Fakat dikkat et.. Elinden kaçırma!..

Benim sual sormama meydan vermeden tafsilâta girişti:

— Çok zengin bir adam, evlenmek istiyormuş... Salonunu döşerken bir kaç tabloya da lüzum hasıl olmuş. Kendisi İstanbullu... Burada bir arkadaşında misafir imiş... Ben hemen seni tavsiye ettim... Aman dikkat et Azmi.. Böyle yağlısı her zaman ele geçmez...

Daha sözünü bitirmedi. Elile karşıdan gelen açık renk elbiseli bir adamı göstererek:

— İşte, işte, dedi. Ne iyi tesadüf. Siz.. artık anlaşırsınız....

Tahminen elli beş yaşlarında kadar, seyrek ve kır saçlı, uzun boylu ve şişmanca olan bu adam bize doğru geliyordu.

Birdenbire sukutuhayale uğramıştım. Zira ben, evlenmek istiyenin genç ve yakışıklı biri olmasını bekliyordum.

Hakkı bizi biribirimize taktim etti. O şen ve mültefit söylüyordu, durmadan kahkaha atıyordu.

— Sizden çok bahsettiler beyefendi, diyordu. Yarın devlethaneye görüşmeğe gelirim... Adresinizi lütfederseniz...

— Arkası var —

İnkisarı Hayâl

Yazan : Meliha MADENCİOĞLU

Dışarıda siyah bir gece var.. Bu karanlık gecenin üstüne yağan beyaz karlar bu korkunç kış gecesini süslüyordu sanki. Yalovanın sahiline gömülmüş beyaz bir köşk... Sobanın tatlı sesi ve ılık hararetile ısınan güzel bir kış odası, halılar ve küçük yastıklarla örtülmüş bir şark köşesi, üzerinde 22 yaşlarında genç ve güzel bir kız. Yeşil gözlerinde yaşlı bakışlar gizli.. Siyah saçlarında parlak ışıklar oynaşıyor. Yüzünde odanın sıcaklığından doğan solgun bir pembelik var. Küçük bir darbeden müteessir olacak kadar ince bir vücut ellerini çenesinin altına kilitlemiş bir vaziyette yüzü pencereye dönmüş,gözlerinde dalgın ve ıslak bakışlarla gecenin korkunçluğunda bütün bir hayatını arıyormuş gibi dalmış... Onun karşısında koyu kırmızı bir şezlong üzerinde yirmi yaşlarında dolgun vücutlu, yuvarlak kalçalarına muntazam bir oynaklıkla ve dolgun göğsünde taze bir hayat fışkıran genç ve körpe bir kız daha var.. Elindeki siyah kaplı bir kitaba dalmış, gözlerinde muhteriz bir parlaklık var. Bu siyah gözlerde canlı ve coşkun bir isteyiş saklı. Bir türlü duramayan bu oynak vücut ani bir hareketle başını ablasına çevirdi. Biraz kalın dudaklarında tatlı bir gülüşle:

— Nihal, dedi, fazla daldın. Söyle bakalım ne var? Genç kız gene o dalgın ve melânkolik vaziyette kendi kendine söylenir gibi :

— Hiç.. Neriman diyor, düşünüyorum, ben seveceğim adama çok kuvvetli bir aşkla bağlanacağım.. Korkarım bu kuvvetli ve hassas aşkımı anlamayacak bir adamla karşılaşmıyayım.

Korkuyorum kardeşim, çok korkuyorum.

Neriman elinden kitabı attı. Pembe yüzünde hafif bir ürperme geçti. Siyah gözleri tatlı bir şefkat izile açıldı.

— Yoksa Nihal seviyormusun? Anlat bana ... Nihal başını kaldırdı. Solgun yüzünde bir manolya kadar hassas dudakları istihzaya benzer bir bükülüşle büküldu.

— Yok Neri, dedi belki çok kuvvetli seviyorum. Fakat bu sevgi bende doğdu. Bende gene, içimde yaşayacak. Biraz durdu :

— Ve belki gene içimde ölecek, dudaklarıma getirmiyeceğim.

Anlaşıldı, Nihal kardeşine bile söylenmiyacak içli hassas yalnız içte yaşayan müzmin bir sevgi ızdırabına dalmış. Neriman ablasının bu haline acımıştı.

— Ada sende dedi. Sevgi karşılıklı olur. Öyle karşılıksız müstebit sevgilerden anlamam, zalim olur, kanatindeyim.

Başını iki tarafa sallayarak:

— Öyle değil mi Nihalciğim ?

Nihalin solgun yüzünde hafif bir pembelik belirdi renksiz ve biçimli dudakları gerildi.

— Bilmem dedi, aşk, sevgi herkesin görüş, duyuş, hissedişlerine göre değişir.. Bence terkedilmiş ve çılgın gibi sevildikten sonra terk edilmiş bir kız dünyada mevcut istirapların en müthiş acısile ölmeğe mahkûmdur. Duyarak seven bir kız ömrünü tek bir aşka esir ederek yaşayan kızdır.Nerimanın gözleri dalmıştı:

— Belki, dedi.

Birbirlerini küçük bir sözle bile kırmayan bu iki kardeş hayatta hiç ayrılmayacaklarmış gibi ölmeyen bir muhabbetle bağlıydılar. Neriman ablasını üzen düşüncenin ondan biraz olsun uzaklaşması için ve odayı örten bu sessiz ve ölgün havayı biraz harakete getirmek için yerinden kalktı. Radyoya gitti. Oynak bir hava çalan bir istasyon buldu. Masanın üstünde duran iskambil kâğıtlarını aldı. Nerimanın karşısına geçti.

— Oynıyalım açılırsın.

Genç kız gene içinde kiyarsına bir dokunmuş gibi gözleri yaşlı söylendi.g

— Adam sende, talihsizliğimi bir kere daha görmek içinmi oynıyayım.

— Ne fena konuşuyorsun Nihal, acı duymuş insanlar gibi.

Nihalin bu gece; koca iki senelik aşkının hayalinde sürükliyerek kurduğu sevgisinin çöktüğü bir geceydi.

●

Bu gece üstünden tam iki sene geçiyor. Beyaz köşkün bir koru halini alan bahçesinde görünmekten kaçan bir çift var. Dünyada en güzel denen bir ses çok güzel dudaklardan süzülerek akıyor.

— Vedat, Beni seviyormusun. Sahi söyle ne kadar? Genç adamın boynuna dolanan kumral saçlı berrak tenli genç kız cıvıl cıvıl vucudile Veda'tın kucağında.

— Vedat diyor söyle, sevgin nekadar?

Vedat dudaklarından taşan çılgın bir sevgiyle:

— Seni diyor, seni Neriman bütün, güzel, çok güzel bir hayat kadar ve o hayatın sonuna kadar seviyorum ve seveceğim, benim güzel kızım. Seni sevmemek için ya kör olmalı veya hissis. Ya sen söyle, sen beni?

Şimdi bütün azasından erişilmez hayat ve güzellik taşan siyah gözlü açık kumral saçlı kız dudaklarını genç adamın dudaklarına uzatarak:

— Bütün hayatımı sana verecek, ve bütün hayatını benim hayatıma ekliyecek kadar çok seviyorum seni Vedat! Benim canım, sevgilim.

— Neri.... Neriman! diye bir ses yeşil bahçenin uzaklarında çınlıyordu. Fakat bu çağırışta çok acı çekmiş bir kadının ızdırabı gizliydi.

Neriman.... Genç kız birden bir gözlerini açtı doktoru iterek:

— Eyvah Nihal geliyor. Görmesin bizi. Benim bahçede olduğumu nereden öğrendi?

Perlak yüzü ışıklanarak gerildi,gülerek

— Sahi Vedat seni Nihal'e tanıtayım.

Genç doktor birden durdu. Kaşları çatılarak bir dakika düşündü. "Nihal hayatında bir fırtına yaratarak geçen isim.. doktor çıktığı seneler bu güzel ve çok hassas kızla tanışmış, 2 sene sevişmiş. Nihalin fazla kıskançlığı yüzünden darılmış ve ayrılmışlardı.

Nihal genç doktordan ayrıldıktan sonra içinde günlerce tutuşan ayrılığın ciğerlerine kadar işlediğini hissediyor, bazan sevgisinin ateşi dudaklarına bir hıçkırık halinde geliyor. Bu gelişi gene kimseye sezdirmeden dindiriyordu. Vedat Nihalden ayrılıp başka bir âleme atılmış ve artık o bambaşka âlemden bıkan gönlü bir çay toplantısında Nerimanı görünce bir yuva kurmak için çırpındı. Artık sıcak bir yuvayı özlüyordu.. Vedat, Nerimanı seviyordu. Ayni zamanda bütün bir hayatı onunla bitirmek, onun siyah gözlerinde doğan saadet güneşile yaşamak, onun yakıcı hararetile donmuş ruhunu ısıtmak, hayat vermek, onun için çalışmak ve yükselmek. Bu genç adam çok uzaklarda kalan Nihali belki çok sevmişti. Fakat onda çok seven bir ruh olmakla beraber ızdırap veren bütün açıklığı ve hırçınlığile dolu bir sevgisi vardı. Nihalin sesine benzeyen bu sesin sahibini görmek için sabırsızlanıyor. Neriman şimdi gene o çılgın ele avuca sığmaz çocuk halile:

— Gel Nihal gel, bak buradayım. Senin sevdiğin koyda..

Vedat şimdi bütün dikkatini gözle-

rine vermiş, onun geleceği yola bakıyordu. Portakal ağaçlarile süslü ve ince bir yoldan siyah elbiseli beyaz bir kız gözlerinde yeşil ışıklarla onlara doğru yürüyor. Fakat lâkayt bir geliş.. Kalın dudaklarında müstehzi gülüşlerle onları karşıdan selâmlıyor. Vedat Nerimana gülerek:

— Sanki beni tanıyormuş gibi...

Genç kız kahkayla gülerek:

— Hayır Vedat, beni çok sevdiği için.. Çok içlidir kardeşim.. Zavallı çocuk..

Doktor hayretle..

— Niye zavallı..

Genç kız birden ciddileşti. Hızla başını genç adamın yüzüne çevirdi. Heyecanla:

— Yok canım, içli diyeceğime zavallı dedim.

— Kelimeler üzerinde oynuyorsun.

Neriman, yılan kavi yollardan yavaş yavaş, nazlı nazlı yürüyen Nihal uzaklardan bağırıyor...

— Neri geleyim mi gelmiyeyim mi? Penbe bluzlu kıvır kıvık altın başlı oynak vücutlu kız Vedata bakarak gülüyor:

— Gel hem koşa koşa gel Nini...

Hayat tesadüf ve ıstıraplarla doludur. Bu iki kuvvet acı çeken insanların yoldaşı gibi onları takip eder... Nihal artık onlara yaklaşmıştı. Genç kız yaklaştıkça kardeşinin yanındaki zabite daha heyecanla ve dikkatle bakmağa başladı. İçinde acı bir benzetiş var, içinden söküp atmak istediği bir insanın kuvvetle karşısında görünüşü var sanki... Yaklaştıkça bu şüphe hakikate kalboluyor. Genç adam yanlarına yaklaşan bu siyah elbiseli sarışın kızda senelerin küllediği bir hatıra saklıymış gibi onun gelmesini bekliyor. Kendi de anlayamadığı karışık hislerle başı birden boğulandı. Alnında iki kalın çizgiyle bu içli diye tanıtılan genç kızı bekliyor. Fakat içinde âni bir tesadüften korkan ihtimaller yükseliyor. Yüz adım kadar bir mesafe kalmıştıki acı bir « ah »la yılan gibi kıvrılan ince yolun üzerinde sanki uzaklardan, çok uzaklardan gelen bir fırtınanın darbesile yıkıldığını gördüler. Nihal birden bire yere çökmüştü, bir yığın siyah gölge gibi yere yığılmıştı. Neriman « Bu ne demek!. » gibi genç doktorun yüzüne baktı. Gözlerinin önünde koca bir istifham kıvrıldı. Yoksa!!.

— Haydi yürü, koş onu kurtaralım.. Ne duruyorsun Vedat...

Genç doktor birdenbire donmuş kalmıştı. « Eyvah ne var ne oluyor; ne acı tesadüf, senelerdir göremediği Nihal demek siyah bir ömrün zavallı yolcusu olmuş, çok acı, ne acı şey bu.. Oh zavallı Nihal.. Ya çok sevdiği Neriman. Fakat kuracakları yuva, her şeyden üstün yuva, demek yıkılmağa mahkûmmuş. Bu lekesiz aşkları yıkılmağa mahkûmmuş demek.» Bir kemik yığını gibi yolun üzerine düşen kıza koşarak yaklaştılar. Neriman heyecan ve korkuyla:

— Ne var Nihal, ne oldun kardeşim?

Vedat yalnız gözlerini kırpmadan bu iki kardeşi seyrediyordu. Hiç kıpırdamadan göğsü inip kalkan Nermina bakıyordu. Evet şimdi Vedadın karşısında ayaklarının dibinde kıvrılmış bir mazi yatıyordu. Onlar sevişirlerken Nihal ona «benim Tarzanım» derdi. Vedat ta genç kızı «Benim Nadyanım» diye severdi. (Nadyan Tarzanın eşiydi.) Nihalin senelerin örtemediği ızdırabının acılarile kırışan dudaklarında bir parça kanın acı bir öksürükten sonra süzüldüğünü gördüler. Neriman genç kızın kollarını sarstı. Bu sarsıntıdan açılan yeşil gözler, Vedadı arıyarak buldu. Bu hasta bakışlar Vedadın gecelerden renk alan gözlerinde durdu, durdu..

— Vedat... Of.. Ne fena yarabbi.. Neriman nerdesin kardeşim!... Ve başı tekrar omuzuna düştü.

Neriman ne olduğunu bilmeden yeşil bahçenin bir köşesinde geçen bu dramı içi sızlayarak seyrediyordu. Yoksa her şeyden üstün aşkı mı yıkılıyordu?

⁂

Bir ay sonra Sonbaharın ağlayan sabahlarından bir gündü.. Nihal günlerdir yatağında ızdıraplarile pençeleşirken birden gözlerini, her şeyi yeni ve yabancı görüyormuş gibi, açtı. Solgun, kurumuş dudakları aralandı. Üç gecedir hastanın başından ayrılmayan anne ve babayı Neriman zorla yatırmış, ablasının yanında yalnız kalmış, içinde büyük bir acı bütün hayatını söndüren bir inkisarla hastayı bekliyordu. Ne düşündüğünü bilmeden odanın bir köşesinde duran koltuğun içine gömülmüş, gözleri hastanın yüzünde, gözlerinden ve içinden söküp atmak istediği bir hayal var.. Vedat... inliyen hasta bir ses, dileyen soluk bir nefes gibi:

— Neriman...

Genç kız heyecanla hastanın yüzüne eğiliyor, etrafı çürümüş gözlerinde yaş damlaları var.

— Buradayım Nihal, bir şeymi istedin kardeşim?.

İnce parmakları, hastanın saçlarının arasında, terden alnına düşmüş saç büklümlerini arkaya atıyor:

— Söyle canım kardeşim, bir yerin ağrıyor mu? Hasta, gözlerinde sönmüş ışıklar, dudaklarında solgun bir renkle:

— Evet Neriman. Evet senden istediğim ilk ve son şey..

Kurumuş dili oynamıyordu. Başı yana düştü. Mütemadiyen sızan göz yaşları yastığını ıslatıyordu.

— Söyle Nihal, söyle kardeşim.

Halsiz dudaklar kıpırdadı. Zayıflıktan büyüyen yeşil gözlerinde sabit bakışlar vardı.

— Neriman!. Bu vasiyet ölen bir ölünün son arzusudur. Vedatla sakın evlenme.

Son bir nefesle dudaklarından düşen bu cümle odanın sessizliğine karıştı:

— Saadetinde gözüm kalacak. Mesut olmayacaksın..

Çok zalimce vasiyetti bu, gözleri yarı kapalıydı. İnce parmaklarında son bir hareket oldu. Yastığının altında siyah kaplı bir defteri gösterek sayıf elleri isimsiz bir kırıklıkla yana düştü. Ölmüştü...

Hıçkırık seslerile melânkolik bir havaya bürünmüş olan tabut eller üzerinde kutsi bir mabet gibi yükseliyordu. Nihal birdenbire gelen bir buhran neticesinde veremin acı ızdırabile ölmüştü. Hıçkırıklarla kalkan bu genç ölü için yeşil balkonun penceresinden çılgın kahkalarla saçlarını yolan genç kız siyah gözlerinde korkunç ışıklarla bağırıyor.

— Ya ben!.. Nihal!. gidiyorsun kardeşim. Beni niye almıyorsun?.. Bu bağırışı ne hasta baba ve ne de hıçkıran ana susturabiliyordu.

Neriman eline geçen Nihalin hatıra defterinde Vedatla ablasının mazisini okumuş. Bütün hakikatı anlamıştı. Büyük bir inkisari hayalle her şey ölmüş, yıkılmış, bitmişti. Şimdi siyah gözler kadar karanlık bahtı ve aşkı karşısında Neriman çılgın, zavallı olmuştu.

Nihalin ölümünden 15 gün sonra genç kızı Bakırköyün geniş ovalarında sessiz ve sakin duran... hastanesine getirmişlerdi.

⁂

Yıllardan sonra gazeteler 10 senelik hayatını çöllerde geçiren genç doktor Vedat'ın acı bir ölümle öldüğünü yazıyorlardı.

YARIM AY

Ulukışla ve Mülhakatı Baş Bayii: Hüseyin Sevil Yücel Mağazasıdır

BU FIRSATI KAÇIRMAYIN:

% 50

TENZİLAT

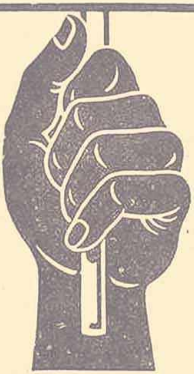

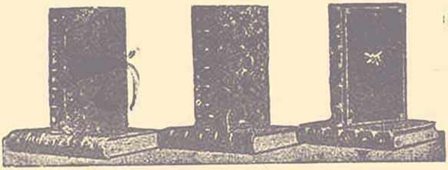

Bütün Bu Kitapları Yüzde Elli Eksiğine Elde Edebilirsiniz:

Bitiğin adı	Yazan	Değeri Kr.
Atillâ	*Peyami Safa*	100
Açlık	" "	75
9 uncu Hariciye Koğuşu	" "	50
İki Süngü arasında	*Aka Gündüz*	100
Çıkrıklar Durunca	*Sadri Ethem*	100
Düşkünler	" "	75
Yalanın Kudreti	*Kâzım Namı*	75
Emine	*Suad Derviş*	75
Güzellik Kraliçesi	*Nezihe Muhiddin*	50
Sen ve Ben	*Muazzez Tahsin*	75
Aşkın Birinci Şartı	*Vâ. Nû.*	100
Rasputin	" "	75
Kara Davut	*Nizamettin Nazif*	100
Geceleyin Sokaklar	*Mahmut Yesari*	40
Kâhya Kadın	" "	25
Çıplaklar Diyarında	*Kâmran Şefik*	50
Nakıs	*İbnerrefik A. Nuri*	30
Venedikli Köle	*Kemaleddin Şükrü*	50
En Güzel Hikâyeler	*1927 Yılında yazılanlardan*	75
" " "	*1928 " "*	100
" " "	*1929 " "*	50
" " "	*1930 " "*	100
" " "	*1931 " "*	150
Küçük Hikâyeler Kolleksiyonu	*(10 kitap bir arada)*	150
Turgut Reis	*Ali Rıza Seyfi*	100
Yeni bir Cihan harbi	*Mübahat*	100
Şimal Kutbu kâşifi Andre	"	100
Cenup Kutbu kâşifi Scott	*Apdülkadir Sadi*	100

RESİMLİ AY MATBAASI

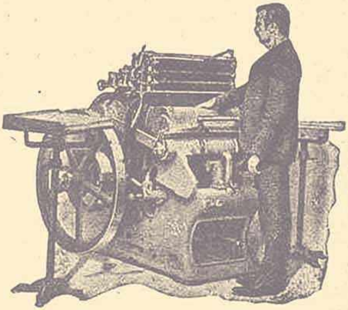

Gazete, Mecmua, Broşür
Kitap, Albüm, Lûgat
Hertürlü Renkli Baskılar
Takvim - Muhtara - Almanak

Resmî ve Ticarî Defterler - Makbuz ve Senetler
Fatura - Cetvel - Biletler - Aksiyon ve Afişler ...

Siparişler Çok Çabuk Yetiştirilir. Fiatlar Ucuz,
İşler Son Derece Zarif ve itinalıdır.

Sahibi: Resimli Ay Matbaası T. L. Ş. - Yazı Direktörü : Emin Refik Uzman ● No. 119 ● 15 Haziran 1940 ● Basan : Resimli Ay Matbaası T. L. Ş